

C 1948

ZSIDÓ
DIÁK
NAPTÁR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1948

ZSIDÓ DIÁKNAPTÁR

לוח לנוער העברי

az 1942–43. tanévre

5703 – תש"ג

IFJÚSÁGUNK HITÉNEK GYARAPÍTÁSÁRA

ANTAL MÁRK

közreműködésével

SZERKESZTETTÉK:

GÁBOR BÉLA és Dr. FRIED DEZSŐ

a kolozsvári Izr. Koedukációs Gimnázium tanárai

KIADJA A KOLOZSVÁRI IZR. HITKÖZSÉG.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A címlap és a fejlécek Gábor Béla rajzai.

Felelős kiadó: Lax A. Salvator, főtítkár.

András László könyvnyomda nyomása Kolozsvár

ZSIDÓ IFJÚSAG!

Nektek és Bennetek a zsidó jövődönök van szentelve e naptár. Érettetek és Bennetek a szebb holnapért fródott e luach minden sora.

De vajjon megértetek-e minket? Kinyujtjátok-e kezetek a zsidó mult és a zsidó jelen tanításai után?

Mi hisszük! Azért küldjük most felétek üzenetünket: az első magyar Zsidó Diáknaptárt. Olvassátok és forgassátok e könyvecskét, papjaitok és tanáraitok Nektek írták minden szavát.

S ha szabad perceitekben felütitek egy-egy oldalát, gondoljatok arra, hogy sokan lesznek, akik ama percben ugyanazon sorokon tanulnak, ugyanazon kérdéseken töprengenek. Akkor pedig érezni fogjátok, mit jelent számunkra az egybetartozás tudata, a közös célért vállalt munka diadalának hite.

Reméljük, hogy ezen esztendőben először, de — ha úgy akarjátok — sok-sok éven át ott fogjátok viselni a Zsidó Diáknaptárt szívetek felett. Ott, ahol a könyv holtan is tanító betűje és a szív örökké élő hite egymás mellett és együtt dobban a zsidó megújulás várásában.

Szeretettel és hálával említessék e helyen **Antal Márk** igazgató úr és **dr. Weinberger Mózes** főrabbi úr neve, akik tanácsaikkal, erkölcsi és anyagi támogatásukkal nagyban hozzájárultak e naptár megjelenéséhez.

Kérjük a Mindenható áldását Reátok és az Ő örök népének szolgálatára született Zsidó Diáknaptárra.

Kolozsvárt, 5702. Menachem Áv havában.
1942. augusztus

A Szerkesztők.

Ó R A R E N D

ÓRA	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
8-9							
9-10							
10-11							
11-12							
12-1							
1-2							
2-3							
3-4							
4-5							
5-6							
6-7							
7-8							

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZEMÉLYI ADATOK

Nevem :

Héber nevem :

Cimem :

Iskolám :

Osztályom :

Tantárgy

Igazgatóm :

Osztályfőnököm :

Tanáraim

J. Steinhardt: Chanuka (fametszet).

SZEPTEMBER

תשרי

12	6.45	א
	7.45	
Szombat	ראש השנה א'	

Az Örökkévaló oszt halált és életet, sírba visz és felhoz. Az Örökkévaló tesz szegénnyé és gazdaggá, megaláz, de fel is magasztal.

(Sámuel I. 2, 6—7.)

<p>13 Vasárnap</p>	<p>ראש השנה ב'</p>	<p>ב</p>
<p>14 Hétfő</p>	<p>3175—586 ante Gedalja helytartó merénylet áldozata lesz. צום גדליה</p>	<p>ג</p>
<p>15 Kedd</p>		<p>ד</p>
<p>16 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>ה</p>
<p>17 Csütört.</p>		<p>ו</p>
<p>18 Péntek</p>		<p>ז</p>
<p>19 Szombat</p>	<p>6.30 האוינה שבת שובה Hosea 14, 2—10; Micha 7, 7.30 18—20; Joel 2, 15—27.</p>	<p>ח</p>

*Térj meg Izráel az Örökkévalóhoz, a te Istenedhez, mert elbotlottál vétkeidben.
(Hosea 14, 2.)*

20 Vasárnap.		ט
21 Hétfő		י
22 Kedd	1860—1916 megh. Simeon Frug zsidó költő.	יא
23 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יב
24 Csütört.	5524—1763 szül. Chátám Szofer (Schreiber Mózes) pozsonyi rabbi (—1839)	יג
25 Péntek		יד
26 Szombat	6.15 7.15	טו סכות א'

Nemde (ez a bőjt, amit én kedvelek); hogy megszegd kenyered az éhezőnek és a hontalan szükölködőt otthonodba vidd, ha mezitelent látsz felruházod és testvéredtől nem húzódol el,
(Jesájáhu 58, 7.) 9

27 Vasárnap.		טז סכות ב'
28 Hétfő		יז
29 Kedd		יח
30 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יט
1 Csütört.	5656—1895. A zsidó vallás recepciója hazánkban.	כ
2 Péntek		כא הושענא רבה
3 Szombat	6.— 7.—	כב שמיני עצרת

Az izraelita vallás törvényesen bevett vallásnak nyilvánítottatik.

(1895. XLII. t. c. 1. §.)

4 Vasárn.		כג
	שמחת תורה	
5 Hétfő		כד
6 Kedd		כה
7 Szerda		כו
8 Csütört.		כז
9 Péntek	5051—1290. A zsidók kiűzetése Angliából.	כח
10 Szombat	5.45 מכה"ח, ברכי נפשי 6.45 Sámuel I. 20, 18—42. בראש ח	כט

Arcod verejtékével edd kenyered, míglen visszatérsz a földre, mert abból vétettél, mert por vagy és porba térsz vissza.

(Berésit 3, 19.)

11 Vasárn.		ז
	ראש חדש א'	
12 Hétfő		ח
	ראש חדש ב'	
13 Kedd	5636—1875 megh. Löw Lipót a szabadságharc legendás szegedi papja (1811—).	ט
14 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	י
15 Csütört.		יא
16 Péntek		יב
17 Szombat	5.35 6.35 Jesaja 54, 1—55, 5.	יג

Mert a hegyek megrendülhetnek és a bércek ingadozhatnak, de az én szeretetem tőled el nem tántorul és az én békeszövetségem veled nem ingadozik. (Jes. 54, 10.)

<p>18 Vasárnap.</p>		<p>ז</p>
<p>19 Hétfő</p>	<p>5545—1784 szül. Mózes Montefiore az Alliance Israélite Universelle alapítója (—1885).</p>	<p>ח</p>
<p>20 Kedd</p>		<p>ט</p>
<p>21 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>י</p>
<p>22 Csütörtök.</p>	<p>1883 szül. Jakobi Viktor a híres zeneszerző.</p>	<p>יא</p>
<p>23 Péntek</p>		<p>יב</p>
<p>24 Szombat</p>	<p>5.25 6.25 Jesaja 40, 27—41, 16. לך לך</p>	<p>יג</p>

Ne félj féregnyi Jákob, maroknyi Izráel, én megsegítek — úgymond az örökkévaló, a te Megváltód, Izráel Szentje. (Jesaja 41, 14.)

25 Vasárn.		י"ד
26 Hétfő		ט"ו
27 Kedd		ט"ז
28 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	י"ז
29 Csütört.	5645—1884. A Chovevé Cion első kattowitzi gyűlése.	י"ח
30 Péntek		י"ט
31 Szombat	5.15 6.15 Királyok II. 4, 1—37. א"ת	כ

*Ha elfeledlek Jerusálajim, feledjen el job-
bom! Tapadjon nyelvem inyemhez, ha nem
emlékezem meg rólad, ha nem Jerusálajimot
tekintem az én vígságom elejének*

(137. zsoltár 5—6.)

1 Vasárn.		כא
2 Hétfő		כב
3 Kedd	5604—1843 szül. Kiss József költő (—1921)	כג
4 Szerda	1938 a Felvidék visszatérése. BCU Cluj / Central University Library Cluj	כד
5 Csütört.		כה
6 Péntek		כו
7 Szombat	5.05 6.05 Királyok I. 1, 1—31.	מבה"ח חיי ש"ה

*Szeressétek az igazságot! Szeressétek
a békét. (Mendelssohn.)*

8 Vasárn.		כח
9 Hétfő		כט
10 Kedd	ראש חודש	א
11 Szerda		ב
12 Csütört.		ג
13 Péntek	5682—1921 megh. Goldziher Ignác tudós, orientálista (1850—)	ד
14 Szombat	4.55 5.55 Malachi 1, 1—2, 7.	ה

*A fiú tiszteli atyját és a szolga (féli) urát.
Ha én atya vagyok, hol a tiszteletem és ha úr
vagyok, hol az én félelmem? — szól az Örök-
kévaló,
(Malachi 1, 6.)*

15 Vasárn.		ו
16 Hétfő		ז
17 Kedd	5630—1870 szül. Makai Emil költő, héber műfordító (—1901).	ח
18 Szerda		ט
19 Csütört.		י
20 Péntek		יא
21 Szombat	4.50 5.50 Hosea 12, 13—14, 10.	יב

Ime én veled leszek, megőrizlek bárhol is jársz és visszahozlak erre a földre, mert nem hagylak el, amíg nem teljesítettem, amit neked mondtam,

(Berésit 28, 15.)

22 Vasárnap.	4260—499 megh. Ravina a legutolsó babiloni ámora.	יג
23 Hétfő		יד
24 Kedd		טו
25 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	טז
26 Csütört.		יז
27 Péntek	5642 –1881 szül. Stefan Zweig író (—1942)	יח
28 Szombat	4.45 5.45 Obadjahu	יט
		וישלה

Mondta (az angyal): Ne mondják többé Jákobnak a neved, hanem Jiszráélnak, mert harcot vállaltál Istennel és emberrel és meggyőzted.
(Berésit 32, 29.)

29 Vasárn.		כ
30 Hétfő		כא
1 Kedd		כב
2 Szerda	5678—1917 megh. S. J. Ábrámovits (Mendele Mochér Szeferim) jiddis és Héber író (1837—1917). Library Cluj	כג
3 Csütört.		כד
4 Péntek	3596—165 ante. Juda Mákkábi kiűzi a szir-görögöket Jerusálájimból. חנוכה א'	כה
5 Szombat	4.42 5.42 Zecharja 2, 14—4, 7.	מנה"ח כו
	שבת חנוכה	

Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én szellememmel — mond az Örökkévaló, a seregek Ura. (Zecharja 4, 6.)

6 Vasárn.	A Kormányzó Ur nevenapja.	כז
7 Hétfő		כח
8 Kedd		כט
9 Szerda	ראש חודש	א
10 Csütört.	5702—1941 megh. Dávid Jelin, a Hámilon Háivri társszerkesztője (1864—).	ב
11 Péntek	זאת חנוכה	ג
12 Szombat	4.40 5.40 Királyok I. 3, 15—28.	ד

Szóltak egymáshoz (József testvérei): Bezeg bűnösök vagyunk testvérünk miatt, láttuk lelkének szenvedéseit, midőn könnyörgött nekünk, de mi nem hallottuk meg; bizony ezért jött ránk ez a baj. (Berésit 42, 21.)

13 Vasárn.		ה
14 Hétfő		ו
15 Kedd		ז
16 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	ח
17 Csütört.		ט
18 Péntek	3173—588 ante. Nebukadnecar babiloni király megkezdi Jerusálájim ostromát. חעניח עשרה בטבת	י
19 Szombat	4.40 5.40 Jechezkél 37, 15—28. ויגש	יא

Hajlékom felettük lesz és én leszek az ő Istenük, ők pedig az én népem lesznek.
(Jechezkél 37, 27.)

20 Vasárn.		יב
21 Hétfő	5652—1891 megh. Leo Pinsker, az Autoemancipáció szerzője (1821—)	יג
22 Kedd	5628—1867. A magyar zsidóság emancipációja.	יד
23 Szerda		טו
24 Csütört.		טז
25 Péntek	1843—1915 szül. Kármán Mór, a híres pedagógus.	יז
26 Szombat	4.45 5.45 Királyok I. 2, 1—13.	יח

Az ország izraelita lakószai a keresztény lakószokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítottak. (1867: XVII. t. c. 1. §.)

27 Vasárn.		יט
28 Hétfő		כ
29 Kedd		כא
30 Szerda		כב
31 Csütört.		כג
1 Péntek	5640—1880 szül. Sálom Asch író.	כד
2 Szombat	4.50 Jesaja 27, 6—28, 13; 5.50. 29, 22—23.	כה מבה"ח שמות

A jövendőben gyökeret ver Jákob, bim-bót hajt és virágzik Izrael . . . (Jes. 27, 6.)

3 Vasárn.		כו
4 Hétfő		כז
5 Kedd	5687—1927 megh. Achád Háám (Áser Ginsberg), a kultúrcionizmus teoretikusa (1856—).	כח
6 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כט
7 Csütört.		א ראש חודש
8 Péntek		ב
9 Szombat	4.55 5.55 Jechezkél 28, 25—29, 21.	ג וארא

Többet tett a Sabbat a zsidóság fennmaradásáért, mint a zsidóság a Sabbat fenntartásáért.
(Achád Háám.)

10 Vasárn.		ד
11 Hétfő	5546—1786 megh. Moses Mendelssohn tudós, filozófus (1729—).	ה
12 Kedd	5610—1850 szül. Bacher Vilmos tudós (—1913).	ו
13 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	ז
14 Csütört.		ח
15 Péntek		ט
16 Szombat	5.05 6.05 Jirmeja 46, 13—28.	י

Te pedig ne félj, szolgám Jákob, ne remegj Izrael, mert én a messzeségből visszasegítelek téged. (Jirm. 46, 27.)

17 Vasárn.		יא
18 Hétfő		יב
19 Kedd		יג
20 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יד
21 Csütört.	ראש השנה לאילנות	טו
22 Péntek	5683—1923 megh. Max Nordau, Herzl benső munkatársa (1849—). 5.15	טז
23 Szombat	6.15 Bírák 4, 4—5, 31. בשלח	יז

Az Örökkévaló harcol érettetek, ti csak hallgassatok!

(Semot 14, 14.)

24 Vasárn.		יח
25 Hétfő		יט
26 Kedd		כ
27 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כא
28 Csütört.		כב
29 Péntek		כג
30 Szombat	5.25 מנה"ח 5682—1922 megh. A. D. Gordon, „a munka apostola“ (1856—). 6.25 Jesaja 6, 1—7, 6.; 9, 5—6. יתרו	כד

*Ha még megmarad rajta (Izrael földjén)
egy tizednyi, ismét pusztulássá lesz! De, mint
a tölgy- és terebintus fának megmarad törzse
lombhullása után: szent mag az ő törzse.*

(Jesaja 6, 13.) 27

31 Vasárn.		כה
1 Hétfő	5583—1823 szül. Bacher Simon költő, Kölcsey, Arany, Petőfi héber műfordítója (—1891).	כו
2 Kedd		כז
3 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כח
4 Csütört.		כט
5 Péntek		ל
6 Szombat	5.35 6.35 Jesaja 66, 1—24.	ראש חודש א' שבת ראש חודש משפטים

Az idegen felett ne hatalmaskodj és ne sanyargasd, mert idegenek voltatok ti is Egyiptom országában.
(Semot 22, 20.)

<p>7 Vasárn.</p>		<p>ב</p>
<p>8 Hétfő</p>	<p>5638—1878 szül. Martin Buber író, gondolkodó.</p>	<p>ג</p>
<p>9 Kedd</p>	<p>1880 szül. Fejér Lipót matematikus egy. tanár.</p>	<p>ד</p>
<p>10 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>ה</p>
<p>11 Csütört.</p>		<p>ו</p>
<p>12 Péntek</p>		<p>ז</p>
<p>13 Szombat</p>	<p>5.45 6.45 Királyok I. 5, 26—6, 13. תרומה</p>	<p>ח</p>

A mi népünkben hatalmas erők szunnyadnak. Ezek fel fognak ébredni, ha a nép önmaga felismeri és elkezd dolgozni önmagában és önmagáért.

(Buber.)

<p>14 Vasárn.</p>		<p>ט</p>
<p>15 Hétfő</p>		<p>,</p>
<p>16 Kedd</p>	<p>5680—1920 hősi halált halt Josef Trumpeldor Tel Chaj védelmében (1880—).</p>	<p>יא</p>
<p>17 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>יב</p>
<p>18 Csütört.</p>		<p>יג</p>
<p>19 Péntek</p>	<p>5696—1936 megh. Blau Lajos tudós (1861—).</p>	<p>יד</p>
<p>20 Szombat</p>	<p>5.55 6.55 Jechezkél 43, 10—22. תצוה</p>	<p>טו</p>

Azt üzenem nekik: Harcoljanak az utolsó pillanatig a nemzet becsületéért. Nem tesz semmit! Jó meghalni a hazáért!

(Trumpeldor.)

21 Vasárn.	5437—1677 megh. Baruch Spinoza filozófus (1632—).	טז
22 Hétfő		יז
23 Kedd	5244—1488. Az első nyomtatott héber Biblia megjelenése.	יח
24 Szerda		יט
25 Csütört.		כ
26 Péntek		כא
27 Szombat	6.05 7.05 Királyok I. 18, 1—39. כ"ה תשא	כב

*Az Örökkévaló, az Örökkévaló irgalmas és
könyörületes Isten, hosszantűrő, nagy az Ő
szeretet és igazsága. (Semot 34, 6.)*

<p>28 Vasárn.</p>		<p>כג</p>
<p>1 Hétfő</p>		<p>כד</p>
<p>2 Kedd</p>		<p>כה</p>
<p>3 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>כו</p>
<p>4 Csütört.</p>	<p>5609—1849. Az ausztriai zsidók emancipációja.</p>	<p>כז</p>
<p>5 Péntek</p>		<p>כח</p>
<p>6 Szombat</p>	<p>6.20 מבה"ח' פ' שקלים 7.20 Királyok II. 12, 1—17. ויקהל</p>	<p>כט</p>

*Az Örökkévalónak kölcsönöz, aki megirgalmaz a szegényen és jótéteményét megfizetik neki.
(Példabeszédek 19, 17.)*

7 Vasárnap.		ז
	ראש חודש א'	
8 Hétfő		ח
	ראש חודש ב'	
9 Kedd		ט
10 Szerda	5633—1873 szül. Jákob Wassermann regényíró.	י
11 Csütört.		יא
12 Péntek	5620—1860 szül. Munkácsi Bernát nyelvész, etnologus.	יב
13 Szombat	6.30 7.30 Királyok I. 7, 51—8, 21. דקורי	יג

Csak benneteket szemeltelek ki a föld összes családjai közül, ezért kérem számon tőletek minden egyes vétkeket.

(Ámosz 3, 2.) 33

14 Vasárn.	1879 szül. Albert Einstein, a nagy fizikus. Mose rabénu születése és halála napja.	ז
15 Hétfő		ח
16 Kedd	1939 Kárpátalja visszatérése.	ט
17 Szerda	1862 megh. Halévy Jakab híres francia zeneszerző.	י
18 Csütört.	תענית אסתר	יא
19 Péntek		יב
20 Szombat	6.40 7.40 Sámuel I. 15, 2—34.	פ' זכור ויקרא יג

*Nem támadt többé Jiszraelben oly próféta, mint Mose, akit ismert az Örökkévaló színről-színre.
(Devárim 34, 10.)*

21 Vasárn.		פּוֹרִים	י'ד
22 Hétfő		שׁוּשַׁן פּוֹרִים	טו
23 Kedd			טז
24 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj		יז
25 Csütört.			יח
26 Péntek			יט
27 Szombat	6.50	פ' פּוֹרָה	כ
	7.50	Jechezkél 36, 16—38.	כז

*Istent féld és parancsait tartsd meg, mert ez az egész ember.
(Kohelet 12, 13.)*

<p>28 Vasárn.</p>		<p>כא</p>
<p>29 Hétfő</p>		<p>כב</p>
<p>30 Kedd</p>		<p>כג</p>
<p>31 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>כד</p>
<p>1 Csütört.</p>		<p>כה</p>
<p>2 Péntek</p>		<p>כו</p>
<p>3 Szombat</p>	<p>7.— מכה"ח' ס' החדש 8.— Jechezkél 45, 16—46, 18. שמיני.</p>	<p>כז</p>

Nagy jelentőségű a munka, mert tiszteltté teszi a dolgozót.

(Nödarium 49.)

<p>4 Vasárn.</p>		<p>כח</p>
<p>5 Hétfő</p>		<p>כט</p>
<p>6 Kedd</p>	<p>5635—1875 megh. Moses Hess, a Roma és Jeruzsálem szerzője. (1812—). ראש חדש</p>	<p>א</p>
<p>7 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>ב</p>
<p>8 Csütört.</p>		<p>ג</p>
<p>9 Péntek</p>		<p>ד</p>
<p>10 Szombat</p>	<p>7.10 8.10 Királyok II. 4, 42—5, 19. חזריע</p>	<p>ה</p>

Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

(Vájjikrá 19, 18.)

11 Vasárn.	1941. Délvidék visszatérése.	ו
12 Hétfő	5685—1925. a jerusálajimi héber egyetem megnyitása.	ז
13 Kedd	1850. szül. Alexander Bernát, a kiváló filozófus.	ח
14 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	ט
15 Csütört.	4868—1108 megh. R. Jicchák Alfási, talmud magyarázó (1018—).	י
16 Péntek		יא
17 Szombat	7.20 שבת הגדול 8.20 Királyok II. 7, 3—20. מצורע	יב

*Midőn kivonult Jisrael Egyiptomból, Já-kob háza az idegen nép közül. Juda lett az Ő (Isten) szent népe, Jisráel az Ő birodalma.
(114. zsoltár 1—2.)*

18 Vasárn.		יג
19 Hétfő	4895—1135 szül. Maimuni Moses tudós, filozófus (—1204).	יד
20 Kedd		טו פסח א'
21 Szerda	BCU Cluj / Central University Library	טז פסח ב'
22 Csütört.		יז
23 Péntek		יח
24 Szombat	7.30 8.30	יט שבח חול המועד

Hatalmas vizek nem olthatják el a szeretetet, folyóvizek sem boríthatják el. Ha háza minden vagyonát adná is valaki a szeretetért, kigunyolnák őt.
(Énekek Éneke 8, 7.)

<p>25 Vasárnap</p>	<p>4798—1038 megh. Háj, az utolsó nagy gáon.</p>	<p>כ</p>
<p>26 Hétfő</p>	<p>פסח ז'</p>	<p>כא</p>
<p>27 Kedd</p>	<p>פסח ח'</p>	<p>כב</p>
<p>28 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>כג</p>
<p>29 Csütört.</p>		<p>כד</p>
<p>30 Péntek</p>		<p>כה</p>
<p>1 Szombat</p>	<p>7.40 מנה"ה. ברק א' 8.40 Amos 9, 7—15. אחרי מות</p>	<p>כו</p>

Aki szegénynek ad, annak Isten az adósa.

(Példabeszédek 19, 17.)

2 Vasárnap.	5620—1860 szül. Herzl Tivadar (—1904).	כז
3 Hétfő	5658—1898 megh. Herman Schapira, a K. K. L. szellemi alapítója.	כח
4 Kedd		כט
5 Szerda	ראש חודש א' <small>BCU Cluj / Central University</small>	ל
6 Csütört.	ראש חודש ב'	א
7 Péntek	1856. szül. Sigmund Freud, a pszichoanalízis megteremtője.	ב
8 Szombat	7.50 פרק ב' 8.50 Jechezkel 22, 1—15. קדושים	ג

A cionizmus hazatérés a zsidósághoz még a zsidó-országba visszatérés előtt,

(Herzl.)

<p>9 Vasárn.</p>		<p>ד</p>
<p>10 Hétfő</p>		<p>ה</p>
<p>11 Kedd</p>		<p>ו</p>
<p>12 Szerda</p>	<p>BCU Cluj / Central University Library Cluj</p>	<p>ז</p>
<p>13 Csütört.</p>	<p>5656—1896 megh. báró Hirsch Móric, a Jewish Colonisation Association megalapítója (1831—).</p>	<p>ח</p>
<p>14 Péntek</p>	<p>5676—1916 megh. Salom Rabinovitz (Salom Alechem) jiddis író (1859—).</p>	<p>ט</p>
<p>15 Szombat</p>	<p>8.— 9.— Jechezkél 44, 15—31.</p>	<p>פרק ג' אמור</p>

Akávjá Máhálálél fia mondta: Tarts szem előtt három dolgot és nem jutsz bünbe: honnan jössz, hova mégy és ki előtt fogsz egykor számadást tenni. (Pirké Avot III, 1.)

16 Vasárn.		יא
17 Hétfő		יב
18 Kedd	5590—1830 szül. Goldmark Károly zeneszerző (—1915).	יג
19 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יד
20 Csütört.		טו
21 Péntek		טז
22 Szombat	8.10 9.10 Jirmejahu 32, 6—27.	יז יז יז

Emlékezz a szombati napra, hogy megszenteld azt.

(Semot 20, 8.)

23 Vasárnap.	5611—1851 szül. J. L. Perec jiddis író (—1915). ליג בעומר	יח
24 Hétfő		יט
25 Kedd		כ
26 Szerda		כא
27 Csütört.		כב
28 Péntek	3619—141 ante. Az önálló makka- beus királyság megalakítása Si- mon alatt.	כג
29 Szombat	8.15 מבה"ח פרק ה' 9.15 Jirmejahu 16, 19—17, 14. בחקתי	כד

Csak a tudás a fény.

(Megilla 15.)

30 Vasárn.		כה
31 Hétfő		כו
1 Kedd		כז
2 Szerda	5626—1866. Az első magyarnyelvű hitszónoklatot mondja a Dohány- utcai zsinagógában dr. Kohn Sámuel	כח
3 Csütört.		כט
4 Péntek		א
5 Szombat	8.20	ראש חודש מרקו'
	9.20 Hosea 2, 1—22.	במדבר ב

*Ki a bölcs? Aki mindenkitől tanul.
(Pirké Ávot IV. 1.)*

6 Vasárn.		ג
7 Hétfő	5612—1852 szül. Kaufmann Dávid hitszónok és tudós (—1899).	ד
8 Kedd		ה
9 Szerda		ו
		שבועות א'
10 Csütört.		ז
		שבועות ב'
11 Péntek		ח
12 Szombat	8.25	פרק א'
	9.25	בירák 13, 2—25. נשא

Tarts hetek (Savuot) ünnepét az Örökkévalónak, a te Istenednek, kezéd szabad akaratából való ajándékot adj aszerint, amint megáldott téged az Örökkévaló, Istened.

(Devárim 16, 10.)

13 Vasárn.		,
14 Hétfő		א'
15 Kedd		ב'
16 Szerda		ג'
17 Csütört.	5589—1829 szül. Kayserling Maier rabbi, tudós (—1905).	ד'
18 Péntek	A Kormányzó Ur születésnapja.	טו
19 Szombat	8.30 פרק ב' 9.30 Zecharja 2, 14—4, 7. בהעלוךך	טז

Mondta neki (Josuának) Mose: Érettem búzolgokodsz-e? Vajha az Örökkévaló egész népe próféta lenne, hogy adná az Örökkévaló szellemét rájuk. (Bámidbár 11, 29.)

20 Vasárn.	5002—1242. Nyilvános Talmudégetés Párizsban.	יז
21 Hétfő		יח
22 Kedd		יט
23 Szerda	4931—1171. Az első vérvád Bloisban.	כ
24 Csütört.	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כא
25 Péntek		כב
26 Szombat	8.30 מבה"ח פרק ג' 9.30 Josua 2, 1—24. שלך-לך	כג

Bocsásd meg, kérlek, e nép bűnét nagy szeretettedben, amint megkegyelmeztél e népnek Egyiptomból mindmáig. Mond az Örökkévaló: Megbocsátok szavaid szerint.

(Bámidbár 14, 19—20.)

<p>27 Vasárn.</p>		<p>כד</p>
<p>28 Hétfő</p>		<p>כה</p>
<p>29 Kedd</p>		<p>כו</p>
<p>30 Szerda</p>	<p>1884. szül. Szép Ernő, költő, regény és színműíró.</p>	<p>כז</p>
<p>1 Csütört.</p>		<p>כח</p>
<p>2 Péntek</p>		<p>כט</p>
<p>3 Szombat</p>	<p>8.25 ראש חדש א' פרק ד' 9.25 Jesajahu 66, 1—24. ק"ח</p>	<p>ל</p>

Örüljete Jerusálájimmal és örvendjete felette mind, kik szeretitek. Vigadjatok vele örvendezéssel mind, akik gyászoltatok miatta.
(Jesajahu 66, 10.)

4 Vasárn.	1849. szül. Bánóczi József, irodalomtörténész, filozófus. 3827—67. Jotapata várának eleste. ראש חדש ב'	א
5 Hétfő		ב
6 Kedd		ג
7 Szerda		ד
8 Csütört.		ה
9 Péntek	5610—1850. Az első nagy zsinagóga felszentelése Kolozsvárt.	ו
10 Szombat	8.20	פרק ה'
	9.20	Bírák 11, 1—33. חקת

*Keressétek a javát annak a városnak, aho-
va száműztelek benneteket és imádkozza-
tok érette, mert annak békéje a ti békétek is.
(Jirmejahu 29, 7.)*

11 Vasárn.		ח
12 Hétfő		ט
13 Kedd		י
14 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יא
15 Csütört.		יב
16 Péntek		יג
17 Szombat	8.15 פרק ו' 9.15 Micha 5, 6—6, 8. בלק	יד

*Az irgalmas ember áldást kap,
mert kenyereből adott a szegénynek.
(Példabeszédek 22. 9.)*

18 Vasárn.		טז
19 Hétfő	1886. szül. Fekete Mihály, matematikus, egyet. m. tanár.	טז
20 Kedd	3830—70. Titus ostromolja Jerusajimot. Megszűnik a szentélyi szolgálat. חצונית שבועה עשר בתמוז	יז
21 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	יח
22 Csütört.		יט
23 Péntek	5694—1934 megh. Ch. N. Bialik költő (1873—).	כ
24 Szombat	8.10 סרק א' 9.10 Jirmejahu 1, 1—2, 3. פנחס	כא

Erec örökül adott nekünk egy kis könyvet. Ki tudja, talán a végén e könyv fogja visszaadni nekünk Erecet! (Bialik.)

25 Vasárn.		כב
26 Hétfő		כג
27 Kedd		כד
28 Szerda	5609—1849. A magyar zsidóság első emancipációja. <small>University Library Cluj</small>	כה
29 Csütört.		כו
30 Péntek	5642—1882. Rison l'Cion kolonia alapítása.	כז
31 Szombat	8.—	מְבַהֵיחַ פֶּרֶק ב'
	9.— Jirmejahu 2, 4—28, 3, 4.	כח
		מטות-מסעי

Önnön rosszaságod fenýt, saját elpártolásod büntet. Tudd meg hát és lásd: rossz és keserves dolog, hogy elhagytad az Örökkévalót, Istenedet. (Jirmejahu 2, 19.)

1 Vasárn.	4865—1105 megh. R. Slomo b. Jichak (Rási), biblia és talmudmagyarázó (1040—).	כט
2 Hétfő	ראש חודש	א
3 Kedd		ב
4 Szerda		ג
5 Csütört.		ד
6 Péntek		ה
7 Szombat	7.50 שנת חזון. פרק ג' 8.50 Jesajahu 1, 1—27. דברים	ו

*Boldog az, aki gondol a szegényre,
veszedelem idején megmenti őt az Ur.
(41. zsoltár 2.)*

8 Vasárnap.		ז
9 Hétfő		ח
10 Kedd	3174—586. Első Szentély puszt. 3830—70. Második Szentély puszt. 3895—135. Bettár eleste. תענית השעה באב	ט
11 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	י
12 Csütört.		יא
13 Péntek		יב
14 Szombat	7.40 8.40 Jesajahu 40, 1—26. ואתחנן	יג

*Vigasztaljátok, vigasztaljátok népem —
mond az Örökkévaló.*

(Jesajahu 40, 1.)

15 Vasárn.		יז
16 Hétfő	5623—1863 szül. M. M. Ussischkin, a K. K. L. vezetője hosszú ideig. (—1941).	טז
17 Kedd		טז
18 Szerda		יז
19 Csütört.		יח
20 Péntek	5635—1875 szül. Saul Csernichov- szky költő. 1915. megh. Paul Ehrlich, a híres kémikus és bakterologus.	יט
21 Szombat	7.30 8.30 Jesajahu 49, 14—51, 3.	פרק ה' עקב כ

*Szülőnépem! Öreg népem! Tudd meg és
gondolj arra, hogy ott Kelet országában, az
ősök földjén új életet teremtenek számodra.
Ne feledd, hogy örökké él Jiszráél népe!
(Ussischkin.)*

22 Vasárn.		כא
23 Hétfő		כב
24 Kedd		כג
25 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כד
26 Csütört.		כה
27 Péntek		כו
28 Szombat	7.15 מבה"ח. פרק ו' 8.15 Jesajahu 54, 11—55, 5. ראה	כז

Aki társától egy fejezetet, egy törvényt, egy verset, egy mondatot vagy egyetlen egy szót tanul, tiszteletet kell adnia neki.

(Pirké Avot VI, 3.)

29 Vasárn.		כח
30 Hétfő		כט
31 Kedd	ראש חודש א'	ל
1 Szerda	5657—1897. Az első cionista kongresszus Bázelen. ראש חודש ב'	א
2 Csütört.		ב
3 Péntek		ג
4 Szombat	7.— פרק א' 1940. Erdély visszatérése. 8.— Jesajahu 51, 12—52, 12. שופטים	ד

Igazságra, igazságra törekedj, azért, hogy élj...
(Devarim 16, 20.)

5 Vasárn.	5651—1891 megh. Heinrich Graetz történetíró (1817—).	ה
6 Hétfő		ו
7 Kedd		ז
8 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	ח
9 Csütört.		ט
10 Péntek		י
11 Szombat	6.45 פרק ב' 7.45 Jesajahu 54, 1—10. כי חצא	יא

Hillél mondta: Ne válj külön a közösségtől; ne bízz magadban haláloed napjáig; ne ítélj meg felebarátodat, amíg helyzetébe nem kerültél.
(Pirké Avot II, 4.)

12 Vasárn.	5444—1684. A budai purim.	יב
13 Hétfő		יג
14 Kedd		יד
15 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	טו
16 Csütört.		טז
17 Péntek		יז
18 Szombat	6.30 פרק ג' ד' 7.30 Jesajahu 60, 1—22. כי תבא	יח

Reggel azt mondod: bárcsak este volna, este pedig azt mondod: bárcsak reggel volna — a te szívednek rettegése miatt, amellyel rettegsz és a te szemeidnek látása miatt, amelyet látsz.
(Devárim 28, 67.)

19 Vasárn.		יט
20 Hétfő		כ
21 Kedd		כא
22 Szerda	BCU Cluj / Central University Library Cluj	כב
23 Csütört.		כג
24 Péntek	5674—1914 megh. David Wolffsohn, a Cionista Szervezet elnöke. (1856—).	כד
25 Szombat	6.15 פרק ה' ו' 7.15 Jesajahu 61, 10—63, 9. נצבים-וילך	כה

A titkok az Örökkévalóé, Istenünké. A ki-nyilatkoztatott dolgok mieink és fiainké örök-re, hogy megcselekedjük ezen Tóra minden igéjét.
(Devárim 29, 28.)

26 Vasárn.		כו
	סליחות	
27 Hétfő		כז
28 Kedd		כח
29 Szerda	ערב ראש השנה	כט

Bármicvára, születésnapra, ünnepekre
szép zsidó könyvet ajándékozzon

Gondos Sándor

modern zsidó könyvüzletéből

BUDAPEST, VI., Andrásy-út 53.

----- osztály

Folyó
szám

A tanuló neve

I.

II.

I.

II.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Folyó
szám

A tanuló neve

I.

II.

I.

II.

----- BCU-Ghuj / Central University Library-Ghuj -----

Örkényi Strasser István: Imádkozó ifjú.

B E V E Z E T Ő

Irta: Antal Márk, Kolozsvár

Felejthetetlen hatással volt rám **Konrád Grob** Pestalozzi képe a baseli képtárban: vidám, üde gyermekcsoportot ábrázol, amint telve átszellemült szeretettel, gyönyörűséggel kapaszkodik a legnagyobb tanító és nevelő Pestalozzi nyakába.

Ez a felemelő együttes jut eszembe, amikor első Zsidó Diáknaptárunkat a kezdet nehézségeinek elhárítása után szerény keretek között útjára bocsátjuk. Zsidó nevelők, zsidó tanulók és zsidó szülők szívét-lelkét szeretnők elfordítani a jelen látszólagos sívárságától, hogy egymásra találva, egymás nyakába borulva, szeretettől és jóságtól fűtött élniakarással próbáljuk kialakítani jövőnket.

Azt óhajtanánk elérni, hogy kölcsönös bizalom és megértés hozza össze a zsidó társadalomnak ezt a három alappillérét, hogy majdan a jövő egy nagy ábrázoló művésze ihletett ecsettel örökítse meg azt a szimbolikus pillanatot, amikor egymás nyakába borulva, a multat feledve, feszülő izmokkal állítjuk a könyv és a tanulás népének munkáját drága hazánk és az összembe-riség szolgálatába.

Dolgozni és tanulni, jónak lenni és egymást megbecsülni, ezek a biztos alapjai jövőnknek. Nem akarunk kiválasztott nép lenni, hanem a népek társaságának hasznos, munkás tagjai. Ne akarjuk a bábeli tornyot felépíteni, mert a magasba jutott zsidó nyelvét nem érti meg, aki lenni dolgozik és sohasem tudunk egymásra tálni. Ha szerények és serények leszünk, akkor az sem lesz baj, ha irigyeink lesznek. Gondoljunk csak a régi írásainkban található mély bölcseségből fakadó szavakra: „Pénzért lehet barátokat, hizelgöket szerezni, de az irigységet munkával kell kiérdemelni“.

Protagoras azt mondja, hogy: „Minden dolog mértéke az ember“. És mi hozzáfűzzük: „Minden ember mértéke a munka“.

Dolgozzunk és szeressük egymást, hogy annál jobban szerethessük azokat, akik bennünket nem szeretnek. Füleembe hangzanak még egy kolozsvári nagy ember és pedagógus szavai: „Valóságos ember vagyok és tudom, hogy az Isten csak azokat sújtja, akiket szeret“. És mi boldogok vagyunk, hogy van aki mégis szeret minket!

Fel a fejjel és előre!

„FÉL-LÁBON ALLÓ ZSIDÓSAG!”

Irta: Dr. Weinberger Mózes főrabbi, Kolozsvár.

Pogány ember jön Sammaj elé. Zsidó akar lenni, de csak egy feltétellel, ha annyi idő alatt tanítja meg őt Sammaj az egész tórára, ameddig ő fél-lábon tud állni. Sammaj, aki nem tartozott a legtürelmesebb emberek közzé, nevetett egy nagyot és a talmud elbeszélése szerint (Sabbat 31 a.): „dochafo beamat habinjan sebejado“, a kezében levő mérőléccel meglökte a mi emberünket.

Ki hallott még ilyet: zsidóvá lenni fél-lábon, tórát tanulni ilyen könnyen felbillenő helyzetben! Ilyen testtartással nem lehet zsidó az ember! Sammaj továbbküldte az áttérni szándékozót, aki nyomban felkereste a türelméről, békeszeretetről, szerénységéről közismert Hillelt.

Hillel, miután meghallgatta a furcsa feltételt szabó embert, egész komolysággal a következőket mondotta néki: „amar lo: dealech sane lechavrech lo saavid“, ami néked nem kellemes, ne tedd azt barátodnak sem, az egész tóra ennyi, a többi csupán magyarázata, most pedig siess és tanulj!

Ebből a talmudi elbeszélésből sok tanulságot vonhatunk le. Kiolvashatjuk belőle a zsidó tanítások lényegét. Mindennél fontosabb az emberszeretet, e nélkül nincs és nem lesz emberi élet. E nélkül nem lehet élni, nem lehet dolgozni. Ez a hilleli mondat az emberi, boldog élet alapja.

De mi, itt, e helyt, a zsidó „Diáknaptár“ olvasói számára még mást is kiolvashatunk belőle és pedig azt: **nem lehet zsidóságot tanulni fél-lábon állva, nem lehetünk zsidók ilyen furcsa testtar-**

tással! Ebben megegyezik Sammaj is, meg Hillel is. Mindketten siettek történetünk hősét minél előbb két lábra állítani, az egyik a kezében levő, kemény tárggyal ugyan, a másik pedig egy rövid, tartalmas mondattal.

*

Egészséges, természetes testtartás kell ahhoz, hogy zsidókká váljunk. Nem lehet zsidó az, aki csupán egyik lábával akar a zsidóság talaján állni, a másikkal pedig ott lóg a levegőben, a külvilágban. Az ilyen magatartású ember borul fel a legkönnyebben. Csak meg kell egy kissé érinteni, máris elveszti egyensúlyát, csak meg kell egy picit lökni, tüstént földre esik. A galuti élet hány ilyen felborulást ismer! Hány ember került a földre, vesztette el életkedvét, csak azért, mert nem volt meg lelkének kiegyensúlyozottsága, mert mindig fél lábon állott és nem tudta szegény, hogy fél lábbal nem lehet egy egész életet végigbicegni, végigtáncolni, hogy nem lehet fél lélekkel, hasadt lélekkel akárcsak egy napig is egészségesen élni.

Ép ezért nekünk oly zsidó ifjúságra van szükségünk, mely mindkét lábával erősen és biztosan a zsidóság talaján áll, mely nem akar fél-lábon állni, sántítani.

Fél-lábon álló zsidósággal, ifjúsággal nem tudjuk a zsidó jövődöt kiharcolni, biztosítani, adjanak kezébe bármilyen mankót, testtartása így is mindig ingadozó, lépése így is mindig bizonytalan lesz; bicegni, sántítani fog, míg végül elbotlik, felborul.

Biztosan haladni, határozott lépésekkel előre menni csak az tud, akinek testtartása egészséges és lelke ép. Építeni, dolgozni csak az tud igazán, akiben a lélek épsége megvan, akinek életfelfogása egészséges és kialakult, akinek akarata és hite között megvan az egység.

Mi ilyen zsidó ifjúságot akarunk látni és
ilyet akarunk nevelni.

*

Az élet, a történelem a mi Sammaj-unk. Ke-
mény botjával oda terelt bennünket, ahová egy-
formán tartoztunk és tartozunk: a zsidósághoz.

A mi kötelességünk pedig az, hogy elvégez-
zük azt, amit Hillel hirdetett: „zil gemor!“ Siess,
fuss és tanulj! Tanulni: ez a zsidóság!

Ezért ismerd meg a zsidóságot és tanulj, dol-
gozz zsidó ifjúság, ismerd meg néped történetét,
ismerd meg nagyjaid: próféták, tudósok, írók,
költők életét, tanításaikat, mert mindannyian ér-
ted harcoltak, dolgoztak, írtak, daloltak.

Ismerd meg más zsidó intézmények, iskolák
életét, köztük az eréc israelit is, és jusson eszed-
be, hogy övék is vagy, hozzájuk is tartozol, mert
testvérek vagytok, egy népnek gyermekei, mind-
annyian a zsidó jövő zálogai és ezért közösen
kell dolgoznotok a zsidó életért.

E nevelő munkának szolgálatában áll a
„Diáknaptár“ is, e cél érdekében jött létre. Ka-
pocs akar lenni egyrészt iskolánk és növendékei,
másrészt pedig a többi zsidó iskolák diákjai kö-
zött. Legyen hűséges társad e „Könyvecske“,
mely azt akarja, hogyha belenézzel, hát zsidósá-
got láss: önmagadat.

Legyen is ez a „Diáknaptár“ a zsidóság, a
zsidó önértet, és tudás terjesztője, vallásunk, hi-
tünk erősítője a zsidó ifjúság körében.

Hozzon elismerést a Szerkesztőknek, akik
nagy lelkesedéssel, szeretettel fáradtak az első,
zsidó „Diáknaptár“ megalkotásáért, nagyon hasz-
nos, hézagpótló munkát végeztek el vele. Az ifjú-
ság pedig forgassa sok haszonnal és sok örömet
jegyezzen fel benne.

Kolozsvár, 5702. Menachem av havában.

Iskola

ÉLET

ZSIDÓ ISKOLAHÁLÓZAT MAGYARORSZAGON

A magyar zsidó középiskola létesítésének gondolatával először Kármán Mór a híres pedagógus foglalkozott 1886-ban. Az első magyar zsidó gimnázium a Freystädter, Wahrmann és Taub egyesített alapítványból létesült 1919-ben.

A tankerületi királyi főigazgató hatáskörébe tartoznak az alábbi iskolafajok: (csak a tárgyalás alá kerülőket említem meg).

1. Gimnáziumok. 2. Képzőintézetek. 3. Kereskedelmi iskolák, kereskedelmi szaktanfolyamok. 4. Ipariskolák, ipari szaktanfolyamok. 5. Polgári iskolák. 6. Gyógyítva nevelő iskolák. 7. Mezőgazdasági iskolák.

I. GIMNAZIUMOK (LEÁNYGIMNAZIUMOK)

A gimnázium feladata, hogy a tanulókat valóságos alapon erkölcsös polgárokká nevelje, nemzeti szellemű általános műveltséghez juttassa, s az egyetemi tanulmányokra képessé tegye. A gimnázium I. osztályába csak az vehető fel, aki a népiskola IV. osztályát sikerrel végezte és életének tizedik évét betöltötte, de 13. ik évét még nem haladta meg. Másfajú iskolából általában csak az léphet át, aki előbb a tanterv különbözetí tárgyakból sikeres különbözetí magánvizsgálatot tesz,

Népiskola V—VIII. osztályából is csak a gimnázium I. osztályába lehet átlépni. A polgári iskola I—IV. osztályából a gimnázium megfelelő osztályába általában csak az tehet különbözeti magánvizsgálatot, aki a polgári iskola legutóbbi két osztályát legalább jó (2) eredménnyel végezte.

Ferenc József Országos Rabbiképző-Intézet Gimnáziuma. Internátussal. Budapest, VIII. Rökk Szilárd-u. 26. Távbeszélő: 145-347. Ig.: dr. Guttman Mihály. Megnyilt és épült 1877-ben. Fenntartója az orsz. izr. iskolaalap. Modern nyelv a német. A görög nyelv tanulása minden tanulóra kötelező.

Pesti Izr. Hitközség Gimnáziuma. Budapest, XIV. Szent Domonkos-u. 10. Távbeszélő: 424-195. Ig.: dr. Fuchs D. Rafael. Alapított 1919-ben, épült 1923—1932-ig. Fenntartója a pesti izr. hitközség. Második modern nyelv: angol vagy olasz. A gimnáziummal kapcsolatos az alább ismertetett gépipari középiskola.

Pesti Izr. Hitközség Leány-Gimnáziuma. Budapest, XIV. Abonyi-u. 7—9. Távbeszélő: 424-197. Ig.: dr. Zsoldos Jenő. Megnyilt 1919-ben, nyolc osztályúvá fejlődött 1923—24-ben. Fenntartója a Pesti Izr. Hitközség. Második modern nyelv: francia.

Pesti Izr. Hitközség Leánygimnáziumának Személynök utcai tagozata. Budapest, V. Személynök-u. 21. Távbeszélő: 128-303. Ig.: dr. Zsoldos Jenő. Fenntartója a Pesti Izr. Hitközség. Osztályok száma: három.

Debreceni Zsidó Gimnázium. Debrecen, Kápolnási-u. 3. Távbeszélő: 10-09. Ig.: dr. Vág Sándor. Alapított 1921-ben. Nyolc osztályúvá lett 1928—29-ben. Fenntartója a debreceni Statusquo Izr. Hitközség. Második modern nyelv: francia.

Kolozsvári Izr. Koedukációs Gimnázium, Kő-

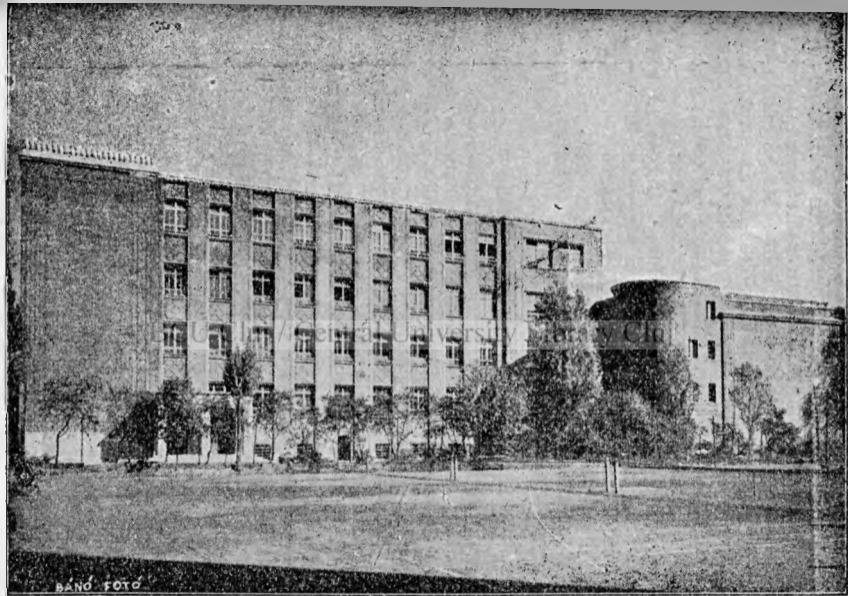
Ferenc József Orsz. Rabbiképző-Intézet.
Orsz. Izr. Tanítóképző-Intézet.

lozsvár, Szamos-u. 14. Távbeszélő: 18-74. Ig.: Antal Márk, ig. helyettesek: dr. Goitein György és R. Winkler Janka. Megnyilt 1920. szeptember 1-én, négy fiú és leányosztállyal. 1921—22-ben mindkét tagozat teljes nyolcosztályú. A párhuzamos osztályokkal együtt 19 osztályban folyik a tanítás. 1927 szeptemberében a román kormány felfüggeszti az iskola működését, 1940 november 3-án 13 évi kényszerhallgatás után ismét megnyílnak az iskola kapui. Jelenleg bérelt helyiségekben működik. Fenntartói a kolozsvári izr. és aut. orth. hitközségek. Második modern nyelv: francia. A héber nyelv rendkívüli kötelező tantárgy. Osztályok száma: 16.

Munkácsi Zsidó Gimnázium. Munkács, Szent István-u. 28. Ig.: Morvai Jenő. Megnyilt 1924-ben. A megszállás alatt mint reform reálgimnázium működött. Átmenetileg koedukációs jellegű, a héber nyelvet az I. osztálytól, az angol nyelvet az V. osztálytól kezdve kötelező modern nyelvként tanítják az intézetben. A héber nyelven és hittanon kívül héber nyelven tanítják a mennyiség-tant, természettant, vegytant és természetrajtot. Rendkívüli tárgyként műhelyoktatás folyik a fiúk és kézimunka a leányok részére. Fenntartója: a kárpátaljai zsidó iskolaegyesület. Oszt. száma: 8.

Nagyvárad Orth. Izr. Gimnázium. Nagyvárad, Zárda-u. 2. Távbeszélő: 14-57. Ig.: Biró Márk. Megnyilt 1888-ban mint négyosztályú polgári fiúiskola, 1897 szeptemberében négyosztályú polgári leányiskolával bővült. 1928-ban az iskolák gimnáziummá alakultak át. Jelenleg mint nyolcosztályú koedukációs iskola folytatja működését. A jelen tanévben megnyilt az V. osztály. Fenntartója: A nagyvárad orth. izr. hitközség. Második modern nyelv: francia.

Dr. Kecskeméti Lipót Zsidó Koedukációs Gimnázium. Nagyvárad, Iványi Ödön-u. 9. Táv-

Pesti Izr. Hitk. Leány-Gimnáziuma.

beszélő: 33. Ig.: dr. Szilas Izidor. Megnyílt 1919-ben. A főreáliskola tanítványjaiból és tanári karából alakult. 1922-ben követelték az intézet romanizálását, majd 1923-ban nyilvánossági jogától is megfosztották s így működött az iskola öt évig, mikor is le kellett mondania az anyanyelv jogáról, hogy nyilvánossági jogát visszaszerezze. 1940 óta a fenti név alatt kapott működési engedélyt. Második modern nyelv: francia.

Ungvári Zsidó Gimnázium. Ungvár, Jókai-part 26. Ig.: dr. Halász Imre. Megnyílt 1934-ben, nyolcosztályú lett 1939-ben. Fenntartó testülete: A „Javne“ Héber Kultúrszövetség. Első modern nyelv: héber, második modern nyelv: angol. Osztályok száma: nyolc.

II. KÉPZŐ-INTÉZETEK.

A tanítóképző intézetek és tanítónőképző intézetek célja hivatásukat értő és szerető vallásos és hazafias műveltségű tanítók nevelése. Ezekbe az öt évfolyamos iskolákba a gimnázium vagy polgári iskola IV. osztályának elvégzése után lehet belépni. Gimnáziumi érettségi bizonyítvánnyal rendelkező, sikeres különbözeti vizsgálat alapján, a tanítóképző V. osztályába felvenetők.

Országos Izr. Tanítóképző Intézet internátussal, Budapest VIII. Röck Szilárd-utca 26. Távbeszélő: 134-029. Ig. Dr. Szemere Samu.

Miskolci Izr. Tanítónőképző Intézet. Miskolc, Káldy-utca 10. Távbeszélő: 25-28. Ig. Dr. Serbu Adolf.

III. KERESKEDELMI ISKOLÁK, KERESKEDELMELMI SZAKTANFOLYAMOK.

A felső kereskedelmi iskolák feladata, hogy a tanulókat előkészítse kereskedelmi pályákra. Az iskola négy évfolyamú. Az első évfolyamba csak az vehető fel, aki a gimnázium vagy a polgári iskola IV. osztályát sikerrel végezte el.

Pesti Izr. Hitk. Gimnáziuma.

A kereskedelmi szaktanfolyamoknak az a céljuk, hogy a tanulókat megtanítsák a kereskedelmi ismeretekre.

Pesti Izr. Hitközség Kétéves Női Kereskedelmi Szaktanfolyama: Budapest, VII. Wesselényi-utca 44. Távbeszélő: 421-434. Ig. Sarbó Vilmos.

IV. IPARI SZAKTANFOLYAMOK.

Az ipariskolák négyfélék: ipari középiskolák, felső ipariskolák, ipari szakiskolák és nő-ipariskolák. Az ipari középiskolák a gimnázium és polgári iskola IV. osztályára épülnek és mint szakirányú középiskolák párhuzamosan nyújtják növendékeiknek, mind az általános, mind a szakműveltséget. Tanulmányi idejük négy évfolyamra terjed. Az iskola négy évfolyamának sikeres elvégzése után a tanuló érettségi vizsgálatot tehet.

Pesti Izr. Hitközség gépészeti fiu ipari középiskolája. Budapest XIV. Szt. Domokos-utca 10. Távbeszélő: 424-195. Ig. Dr. Fuchs D. Rafael.

A pesti Izr. Hitközség Ipari Leányközépiskolája. Budapest, XIV. Abonyi-utca 7. Távbeszélő: 424-197. Ig. Dr. Zsoldos Jenő.

V. POLGARI ISKOLAK.

A polgári iskola négy osztályból áll. A polgári iskola nagyobb általános műveltséget ad a tanulóknak, mint a népiskola V—VIII. osztálya, de tudományos pályára nem készít elő.

Aut. Ort. Izr. Hitközségi Polgári Fiú- és Leányiskola. Budapest, VII. Dob-u. 35. Távbeszélő: 223-483. Ig.: dr. Deutsch Adolf.

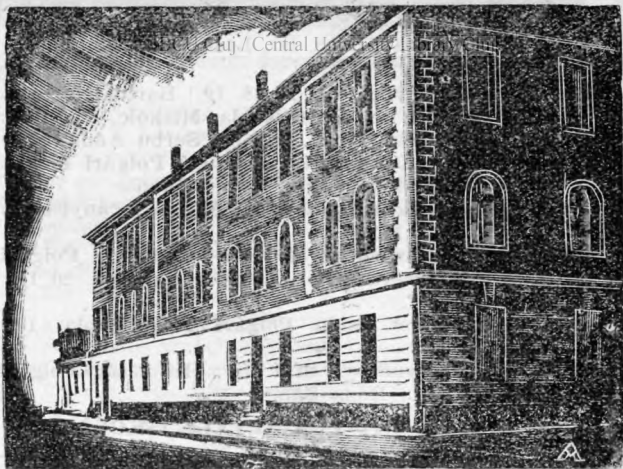
Pesti Izr. Hitközség Polgári Fiú- és Leányiskolája. Budapest, VII. Wesselényi-u. 44. Távbeszélő: 421-434. Ig.: Billes Ármin.

Debreceni Izr. Polgári Leányiskola. Debrecen, Deák Ferenc-u. 8. Távbeszélő: 17-11. Ig.: Gábor Dezső.

Miskolci Izr. Polgári Fiúiskola. Miskolc, Kál-

Munkácsi Zsidó Gimnázium.

Debreceni Zsidó Gimnázium.

Nagyváradi Orth. Izs. Leány-Gimnázium.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

vin-u. 10. Távbeszélő: 25-28. Ig.: Bartos Norbert.

Miskolci Izs. Leányiskola. Miskolc, Kálvin-u.

10. Távbeszélő: 25-28. Ig.: dr. Serbu Adolf.

Váci Izs. Együttes Oktatású Polgári Iskola.

Vác, Eötvös-tér 1. Ig.: Cserjés Sándor.

Husztli Izraelita Polgári Fiú- és Leányiskola.

Ig.: Spitzer Manó.

Marosvásárhelyi Izs. Fiú- és Leány Polgári

Iskola. Marosvásárhely, Baross Gábor-u. 20 Ig.: Stern József.

Munkácsi Zsidó Polgári Leányiskola. Ig.:

Katz Dávid.

Szatmárnémeti Stat. Izs. Hitközség Polgári

Iskolája. Ig.: Róna Sándor.

VI. GYÓGYITVA NEVELŐ ISKOLÁK

A siketnéma, a vak és a szellemileg fogya-

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Nagyváradi Orth. Izr. Fiú-Gimnázium.

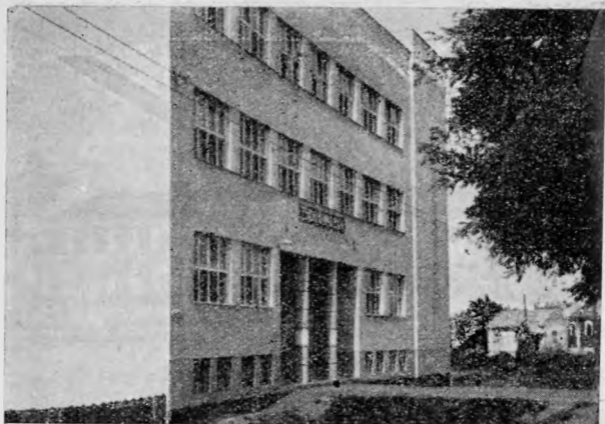
tékos tanköteleseket a gyógyítva nevelő iskolák oktatják. E három irányú intézeteknek a célja, hogy a gondjaikra bízott tanulók annyi közismereti és gyakorlati ismerethez jussanak, amennyinek segítségével önálló megélhetésüket lehetőleg biztosíthatják.

Izr. Siketnémák Országos Intézete. Internátussal. Budapest. XIV. Mexikói-út 60. Távbeszélő: 496-709. Ig.: Kanizsai Dezső.

Lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia Izraelita Vakok Intézete. Internátussal. Budapest. XIV. Mexikói-út 60. Távbeszélő: 496-709. Ig.: Kanizsai Dezső.

VII. MEZŐGAZDASÁGI ISKOLÁK

A mezőgazdasági középiskola feladata, hogy általános műveltséggel bíró szakképzett gazdá-

Bungvári Zsidó Gimnázium, Cluj

kat neveljen. A tanulókat a gimnázium vagy polgári iskola IV. osztályának elvégzése után veszik fel. Tanulmányi idő négy évre terjed. A tanulók érettségi vizsgálatot tesznek.

A kertészképző iskola szakképzett kertészeket nevel. A tanulókat négy középfokú osztály elvégzése után veszik fel. A tanulmányi idő 4 év.

Nyilvánossági jogú izraelita mezőgazdasági iskola nincs, azonban az alábbi egyesület elősegíti a zsidó ifjak kertészekké való kiképzését.

Magyar Izr. Kézmű és Földmivelésügyi Egyesület. Központja és Tanoncotthona: Budapest, XIV. Hermina-u. 35/d. Kertészképző intézete: Budapest, X. Kereszturi-u. 130—134. Távbeszélő: 348-178

Semlyén Károlyné — Dr. Márton Lajos
Kolozsvár.

ELSŐ NAPOM AZ ISKOLABAN

(Töredék egy tanító emlékezéseiből 1280-ból)

...Felvirradt Sávuoat verőfényes reggele. A nap sugarai, mint valamikor a Szinájon, békeséget és boldogságot árasztottak a földre. A városka szűk utcái között haladtunk. Akkor ébredt a sikátorok népe. Itt-ott kinyíltak a nagy lakattal bezárt kapuk. Mindenfelől ünnepi ruhába öltözött férfiak és nők közeledtek, hónuk alatt bارسonyzsákkal. A mellettünk haladók nagy gonddal kicsinosított gyermekeket vezettek. Öt-hat évesek voltak, mint jómagam. Izgatottságomban alig tudtam figyelni az utca méltóságteljes ünneplő képére. A dómmal szemben betértünk egy köfállal elkerített udvarba és elénk tárult a kívülről egyszerű templom. Ám belül annál pompásabb volt. A padsorok mind megteltek. Apámmal együtt leültünk és vártunk. Egyszerre csak apám díszes kendőbe burkolta fejemet és a tóra elé vitt. Felhangzanak a tizparancsolat örök ígéi. Mindenki rám néz, engem figyel. De ennek is csakhamar vége, s íme felavatattam a Tóra szolgálatára.

Átme gyünk a templom mellett lévő helyiségbe, a Bét hamidrás hákátán-ba. Talán 25 hattőtizenhárom éves gyermeket találtunk itt tanítójuk vezetésével. Nem mertem felnézni és dobogó szívvel közeledtem hozzá. 30—35 éves férfi lehetett. Jóságos arcával rám nézett és karjaiba vett. Most, hogy visszagondolok, értem csak meg a bibliai ígéket: „Tanítgattam jární Efráimot, karjaimra vettem“. Megölelt és leültetett maga mellé. Az előtte álló kis asztalról felvett egy táblát, melyen az alef-bét első és utolsó négy betűje állott és két szentírási mondat: „A tórát, melyet megparancsolt Mózes, örökségül hagyta Jákob gyülekezetének“, és Vájikrá első mondata. Később, tanulmányaim során megtudtam, hogy ős-

idők óta ezzel a mondattal kezdték a tanulást, sőt amikor a pólyában a gyermeknek nevet adtak, Vájikrá könyvét tették a feje alá. Tanítóm az egyes betűket hangosan kiejtette, én pedig akadozva utána mondtam. Az utolsó négy betűt kétszer egymásután mondtuk ki. Ennek számértéke u. i. 2000 és a hagyomány szerint Isten a tórát 2000 évvel a világ teremtése előtt teremtette. Engem nagyon érdekelt, miből vannak az aranyos betűk. Utána kaptam, és ujjaimhoz ragadt. Felkiáltottam: Méz! Több sem kellett. Lenyaltam a tábláról a bibliai igéket. Felnézek. Látom, hogy a teremben mindenki nevet. Apám komoly arca is sugárzott a boldogságtól. Nem csoda, hogy nevettek. Szemem, arcom, homlokom, mind tele volt mézzel. Pedig a finom falatok csak most következtek. Olajból, tejből, mézből sült kalácsot kaptam, melynek oldaláról tanítóm a 119-ik zsoltár néhány versét olvasta fel: „Szívembe rejtem kijelentéseidet, hogy ne vétkezzem Ellened. Áldott légy Örökkévaló, taníts törvényeidre! Nyisd meg szememet, hogy átlássam Tanod csodásságát.“ Megettem a finom kalácsot, majd egy keményre sült tojást kaptam, oldalán ismét felirat: „Mily édes a Te igéid ismétlése inyemnek, jobb mintha méz üdítene szájamat“.

A gyerekek mind felálltak. Imát rebegtünk a feledékenység rossz szelleméhez, hogy meg ne rontson tanulmányaink alatt. Minden izgatottságom eltűnt. Örültem, hogy már én is iskolába járhatok, ahol ilyen inyenc falatokat lehet kapni. Apám megcsókolt és tanítóm gondjaira bízott. Tanítóm megfogta kezemet és a városba vitt. A folyó partján sétáltunk délig. Később értettem csak meg e séta nagy jelentőségét. Ott a folyó mellett éltük át a régi tanítást: A tóra az élet vize, az élet forrása. Talán ezen a sétán fogant meg bennem a gondolat, hogy magam is tanító leszek... **Dr. Schindler József, Buda.**

Az ifjúság

KÉRDÉSEI

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG GÉPÉSZETI IPARI KÖZÉPISKOLAJA

Az 1938. évi XIII. t. c. módot adott ipari középiskolának létesítésére, azaz olyan iskolafaj felállítására, amelynek célja művelt iparosok képzése. Ez az iskola tehát arra törekszik, hogy tanítványai egyfelől lehetőleg a középiskolában elérendő tudásra, elméleti felkészültségre tegyenek szert, másfelől gyakorlati téren teljesen sajátítsák el mesterségüket. Az iskola különleges szakirányának megfelelően azonban természetesen elmaradnak az elméleti tárgyak közül azok, amelyeknek célja elsősorban az egyetemi tanulmányokra való előkészítés, (tehát mindenekelőtt az egész gyakorlati irányú középiskolákban is hiányzó latin nyelv); ezeknek helyébe azután olyan tárgyak lépnek, amelyek az illető iparágbeli szakképzettséget elméleti téren is kimélyítik.

Ez az iskola tehát olyan ifjakat nevel, akik az iskola elvégzése után ipari pályán helyezkednek el, de egyúttal alkalmasak arra, hogy mesterségükben felsőszaktanulmányokkal is állandóan fejlesszék tudásukat.

Az ipari középiskolában a gimnáziummal szemben minusz az, hogy nem képesít egyetemi tanulmányokra, plusz az, hogy egy ipar teljes elsajátítására ad alkalmat. De bár egyetemi tanulmányokra nem képesít az ipari középiskola

mégis érettségi bizonyítványt ad, amely mindazokra az állásokra és tisztségekre képesít, amelyeknek elnyeréséhez középiskolai érettségi vizsgálat szükséges; képesít továbbá ez az új iskola-faj bizonyos főiskolákon és a m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemnek bizonyos, közelebről későbbben meghatározandó osztályain folytatandó tanulmányokra is.

A gépipari középiskola négy évfolyamú. Felvehető az a tanuló, aki egy hazai gimnázium vagy polgári iskola IV. osztályát sikerrel végezte el, és 14-ik életévét már betöltötte, de még nincs 18 éves. A felvételt alkalmassági vizsgálat előzi meg; ez három részből áll, u. m.: orvosi, gyakorlati és képesség-vizsgálatból. Mindhárom vizsgálatnak az a célja, hogy megállapítsa, rendelkezik-e a felvételt kérő ifjú azokkal a testi és lelki adottságokkal, amelyek az ipari pályához szükségesek. Ezt a vizsgálatot a mi iskolánkban még hittani felvételi vizsgálat egészíti ki.

Az iskola tantervében a következő szaktárgyak szerepelnek: műhelygyakorlat (heti 14 órában), ipargazdasági ismeretek, anyag- és gyártás-ismeret, ábrázoló mértan, géprajz, gépszerkezet, gépkezelés. Az iskolaév befejezése után még 12 munkanapon üzemi munka-gyakorlaton való részvétel kötelező.

Látjuk; iskolánk sok terhet ró tanítványainkra a délelőtti és délutáni tanítással (a heti órák száma 44; az állami iskolákkal szemben nálunk természetesen a hittan órák száma nagyobb). De az eddigi tapasztalatok igazolják, hogy az iskola lakatos-, kovács- és gépműhelyeiben végzett testi munka nemhogy kifárasztaná ifjainkat, hanem ellenkezőleg: ez a munka felfrissítést, olyan edzést jelent, mely tanítványaink testi fejlődésében előnyösen érezteti hatását.

Az iskolánkban felvételre jelentkező ifjak

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Műhelymunka az ipari gimnáziumban.

nagyszáma mutatja, hogy zsidó ifjúságunk megértette: ifjainknak minél nagyobb számban ipari pályán kell elhelyezkedniök, a szellemi pályákon ma csak valóban arra a leghivatottabbak és legtehetségesebbek közül tudnak néhányan érvényesülni.

Örömmel látjuk, hogy 1939-ben létesült és most már IV.-ik évfolyamát megnyitó iskolánk megvalósítja célkitűzésünket, hogy t. i. felsőbb szaktanulmányokra is képes művelt zsidó iparosokat neveljünk, akik gyakorlati szaktudás tekintetében és elméleti képzettség dolgában is meg fogják állani a helyüket.

Dr. Fuchs D. Rafael
Budapest.

MŰHELYMUNKA A MUNKÁCSI ZSIDÓ GIMNÁZIUMBAN

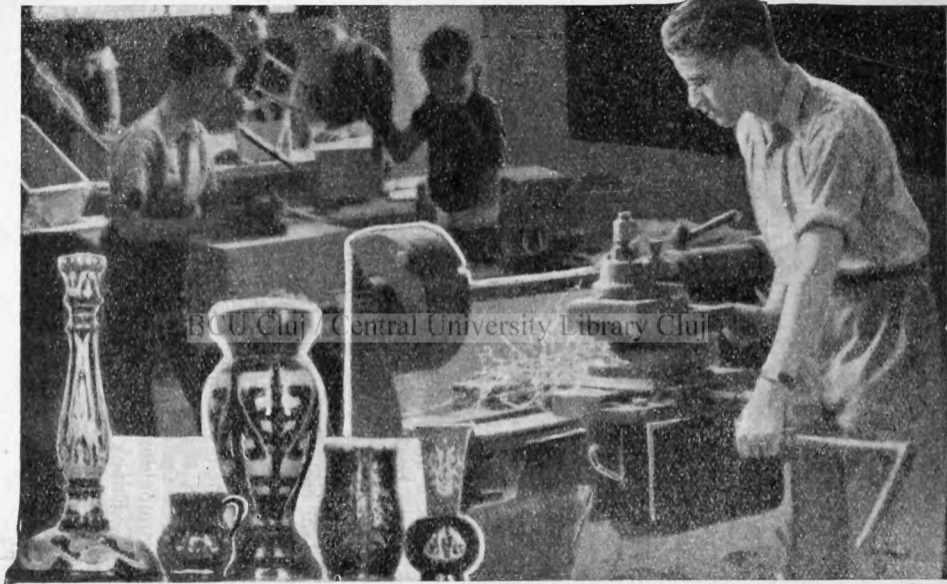
A mi sorainkból olyan embereknek kell kitermelődniök, akik vasból vannak kovácsolva, nem merev, kemény vasból, de — vasból. Olyan vasból, amely mindenre felhasználható, amire a nemzet gépezetének szükség van“.

(Josef Trumpeldor.)

Kedves Diáktársaim!

A naptárszerkesztő tanár úrak megbízásából örömmel számolok be Nektek a mi műhelyeinkben, a munkácsi Zsidó Gimnáziumban folyó lelkes gyakorlati munkáról.

Napjaink újságjait böngészve lépten-nyomon rábukkanunk a test és lélek, anyag és szellem, vagy más téren gyakorlat és elmélet kettős jel-szavára. Megkülönböztetés értékelés rejlik a fogalmak mögött, egyre nagyobb becsüléssel és elismeréssel fogadják a gyakorlati embert, bizo-

Műhelymunka a munkácsi Zsidó Gimnáziumban.

nyos lenézés vagy jóakarató megbocsájtás kíséri a csak könyvekben otthonos, szórakozott tudós típusokat. Ennek a kétféle értékelésnek semmi jogalapja nincsen, hiszen Menenius Agrippa meséjéből világosan megtanultuk, hogy minden munka egyenértékű, kölcsönös segélynyújtás a társadalom alapja és ebből kizárva, önállóan egyik rész sem állhat meg. Az említett kettősség uralkodik azonban a nevelés, az ember egyéniségének, személyiségének kialakítása terén is. A mi gimnáziumi nevelésünk elsődlegesen szellemi, elméleti, könyvekbe mélyedő, az értelmet foglalkoztató. Pedig az élet nemcsak az értelem, hanem a kéz fejlettségét is megköveteli, az egészséges egyéniség csak a két egymást kiegészítő segítőképesség harmónikus összefonódásából alakulhat ki.

Különösen áll ez az igazság mi ránk, a mai forrongó világ zsidó ifjúságára, akik elé az élet máról holnapra állít újabb és újabb akadályokat. Napjaink véres eseményei közepette hiába próbálunk a múlt emlékeihez menekülni, vagy a tudomány berkeiben biztatást keresni, az ágyudőrej hangosságával kiált felénk a kérdés, vajjon elegendő-e, ha csak szellemiekkel vértessük fel magunkat az életre? Megállhat-e a szellem egyoldalú embere, főleg ha zsidó? Előttünk lebeg Bialik sápadt talmudistájának vézna alakja, majd rávetődik figyelmünk a görnyedt, rövidlátó tudósokra, kereskedőinkre és természetesnek találjuk, hogy nem ez a mi ideálunk. A mi ideálunk a testen és szellemben kiegyensúlyozott erős, egészséges építő zsidó, akit a mottóban elmondott trumpeldori szavak jellemeznek.

Ennek a mi új zsidó típusunknak kialakításához segít bennünket az ipari munka megismerése. A műhelymunka heti két órában folyik. Ez önmagában bizony nem sok, de mégis sokat je-

lent, ha több éven át, rendszeresen, szakértők vezetése mellett halad a munka. Az eredményeséget biztosítja a fokozatos továbbhaladás, a leg-egyszerűbb fűrő-faragó munkától — asztalos és lakatos munkaéveken át — a mechanikus finom munkájáig való emelkedés. Egyszerű, lombfűrész-szerszámokkal készíthető játékszerekkel kezdjük az első osztályban, kis közlekedési eszközöket, triciklit, autót, repülőgépet stb. mesterkedünk össze, továbbá egyszerűbb háztartási dolgokat, vállfát, fűszerdobozt, kulcstartót stb. — III. gimnázista korunkban áttérünk az asztalosmunkára, megtanulunk gyalulni, fűrészelni, illeszteni stb., miközben szép kis bútordarabok, székek, asztal-kák, zsámolyok, kézimunka-kosarak, vöröske-resztesszekerények és hasonlók kerülnek ki kezeink közül. A felsőben fémmegmunkálással foglalkozunk, a lakatos, esztergályos és kovács-mesterség alapjait sajátítjuk el. Különböző má-gendávidos levélnehezékeket, tűzfelszereléseket (szénlapát, tűzkaparó) és egyszerűbb szerszámokat (kalapács, befogó- és beszűrőkörző) készi-tünk. A VII. és VIII. osztályosok megfelelő kéz-ügyesség birtokában valamely finom mechanikai

Középisikolás diáklányok számára, akik Búdapesten tanulnak

*Dr. B-né KRAUSZ HILDA okl. nyelvtanár
vezetése alatt*

MAGYAR-ZSIDÓ LEÁNYINTERNÁTUS

*előkelő, egészséges otthont, napi ötszöri étke-zéssel rit ellátást nyújt. Budapest, XIV., Her-mina-út 3. (Városliget.) Nyelvek, zene, torna.
Fővárosi nívó, polgári áron.*

munkával ismerkednek meg. Eddig legcélszerűbbnek az elektro-rádiótechnika és az automechanika bizonyult. A leánynövendékek egy része női kézimunkát tanul, más része a műhelyben készült fatárgyakat festi, lakkozza, színezi, lehetőleg zsidó elemekkel, főleg stilizált héber betűkkel díszíti.

Munkadarabjainkból purim alkalmából kiállítás és vásárt rendeztünk, a szülők csaknem hihetetlenül álltak kezünk munkája mellett. Múltán meglepte őket, hogy heti két órában mi mindent készítettünk és mily szépen kivitelezve, mint ha valóban valamely nagy műhelyből kerültek volna ki.

Befejezésül még arra kérlek Benneteket, kedves Diáktársaim, gondolkozzatok a mi munkánkon és kérjétek meg tanáraitokat, tegyék lehetővé számotokra az ipari munka megismerését és mi munkácsi diákok mindig készségesen állunk segítségetekre. Ha erre visz útatok, gyertek, győzdjétek meg személyesen is arról, hogy a szellemi és fizikai munka előnyösen befolyásolja egymást a teljesebb egyéniség kialakításában.

Halévi Pinchas Munkács.

„A zsidó élet útja“

című vallásismertető munka tanárnak, tanítványnak egyaránt nélkülözhetetlen olvasmány. Kapható a szerzőnél:

HIRSCH HERMANN, rabbi,

KOLOZSVAR, PAP-UTCA 7. sz.

Ára 3 50, díszkötésben 5 pengő.

ZSIDÓ IFJUSÁGVÉDELEM ÉS TANONCKÉPZÉS MAGYARORSZAGON

A zsidó ifjúság előtt a 6—8 elemi osztály, a 4 középiskola s az érettségi után az ipari pálya nyitva áll. Semmi oka sincs ezért az elkeseredésre, mert az igazi tehetségek, s a dolgozni akarók ott is érvényesülhetnek. Sőt úgy érezzük, hogy a jövő a dolgozó iparosoké lesz, s az iparos lesz a jövő arisztokratája. A szülőknek sem szabad deklasszálni érezni gyermeküket, ha ipari pályára kényszerül, mert igen sokirányú tehetségnek nyílik tág tere az ipari pályákon. A rajzolás, a kézügyesség, a matematika, fizika és kémia tudás mind érvényesíthető a különböző ipari pályákon. Az alkotással és termeléssel járó öröm pedig lelki boldogsággal tölti el az iparost.

A jó iparosok már a múltban is vagyont tudtak szerezni, s emellett függetlenebb életet élhettek, mint a tisztviselők.

A zsidó ifjúság iparostanonccá való elhelyezésének legilletékesebb szerve a Magyar Izraeliták Pártfogó Irodájának Tanoncosztálya. (Budapest, VII. Bethlen Gábor-tér 2.) Aki iparostanonc akar lenni, forduljon oda. Ott először is képességvizsgálatra irányítják az ifjakat. A saját intézetében kivizsgált ifjút egészségi állapotának, hajlamainak és képességeinek legmegfelelőbb pályára helyezik el Budapesten vagy vidéken. A szegény, elhagyott, eltartásra szoruló ifjakat, ha hitközségük megfelelőleg leigazolja, ellátja élelmezéssel, lakással, esetleg tanoncotthonokba helyezi, szóval létfenntartását biztosítja.

Az elhelyezkedésnél nem fontos a nagyüzem, sőt — tapasztalataink szerint — a jó közép- és kisüzemben többet tanulhat a tanonc.

Budapesten már nagyon sok vidéki tanonc van, leginkább Felvidékről és Kárpátaljáról. A

jövöben aki tud, feltétlenül helyezkedjék el a hozzá legközelebb eső városban, vagy a városokban lakók saját lakóhelyükön.

Budapesten a tanoncokat tanoncotthonokba és tanonchálóhelyekre helyezzük, természetesen arra rászorulókat és érdemeseket, ellátásukról pedig megfelelő népkonyhákban és tanoncvacsorázókban gondoskodnak.

Mind a tanoncotthonokban, mind a tanoncvacsoráztatókban rendszeres tanítás és nevelés folyik, az a törekvésünk, hogy tanoncaink testben és lélekben továbbfejlődjenek. A tanoncok elhelyezésére 14 otthon áll rendelkezésre (7 fiú és 7 leányotthon). Ebből 4 a Pártfogó Irodáé, 10 pedig más egyesületek és intézmények által fenntartott otthon. Az ezekbe kihelyezett tanoncokat támogatjuk.

Erdélyben az Árvagondozónak 5 tanoncotthona van: Nagyváradon, Kolozsvárott, Szatmárnémetin, Marosvásárhelyt és Máramarosszigeten. Ezek benépesítése most van folyamatban.

A zsidó ifjúságot, úgy az elhagyottakat, mint a jobbmóduakat feltétlenül munkába kell állítani, mert tudjuk, hogy semmisem demoralizál jobban, mint a munkátlanság. Örömmel állapítjuk meg, hogy a zsidó ifjúság nagyrésze igen nagy lelkesedéssel és szorgalommal dolgozik az ipari pályákon. Átérik a súlyos idők nagy követelményeit, s szívesen végzik a gondolkodást és tudást kívánó komoly fizikai munkát, de mellett nem térnek le a tradicionális zsidó ösvényről: a könyv, az önképzés és a szellemi fejlődés fölfelé ívelő útjáról.

Nemes Lipót tanár, Budapest,
a Pártfogó Iroda tanoncosztályának
vezetője.

Közösségi

MUNKA

ZSIDÓ INTÉZMÉNYEK

A ma zsidó emberének ismernie kell a zsidó közösség intézményeit.

Legjelentősebbek számunkra azok az intézmények, melyeket a magyar zsidóság teremtett meg a saját elesettjeinek, inségeseinek támogatására. Két név van itt az érdeklődés előterében: az Országos Magyar Zsidó Segítő Akció (OMZSA) és a Pártfogó Iroda. Mindkettőt még az első zsidótörvény idején hívta életre a magyar-zsidó segítő munka próféta-lelkű hőse: a napjainkban elhunyt Ribáry Géza. Az OMZSA a gyűjtés munkáját végzi; a Pártfogó Iroda a szétosztás feladatát vállalta magára. Mindkét segítő intézményünknek Budapest a középpontja, de mindinkább törekednek az egészséges decentralizációra. A Pártfogó Iroda 60 körzetre osztotta az országot és minden körzet a saját körébe eső feladatokat lehetőleg önállóan intézi. Az egész intézményt összehangba az Országos Osztály hozza.

Amde a Pártfogó Iroda nemcsak anyagi segítséggel igyekszik könnyíteni szegénysorsú hittestvéreink életén. Jogsegélyt is ad, mindenféle ügyes-bajos dologban tanácsot (állampolgárság, menekültügy), átképezi támogatja a zsidó tanoncokat. Munkásságának legfontosabb területe a kárpátaljai legszegényebb zsidó réteg

támogatása.

Szociális és egyben oktató jelentősége van az u. n. ORT (Országos Továbbképzés) Bizottságnak, melynek feladata a magyar zsidóság iparosodásának előmozdítása. Ez a bizottság támogatja a pesti izr. hitközség két ipari középiskoláját. A zsidóság ipari és — elsősorban — földművelési kiképzését szolgálja az immár több, mint százéves MIKÉFE (Magyar Izr. Kézműipari és Földművelési Egyesület), mely pusztán léteével is igazolja, hogy a zsidóságban a kézipar és földművelés iránti érzék nemcsak napjaink szomorú eseményeinek hatása alatt fejlődött ki, hanem megvolt már egy évszázaddal ezelőtt is. A tisztán szellemi irányú továbbképzést szolgálja az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület), mely régebben egyetemi hallgatóink támogatását tűzte ki legfőbb céljául, napjainkban pedig kiszélesítette működését előbb a tanoncotthonok megteremtésével, utóbb pedig az OMIKE-Művészakció létesítésével. A legmagasabbrendű zsidó műveltség és tudomány ápolását tűzte ki céljául az IMIT (Izraelita Magyar Irodalmi Társulat). Ez évről-évre évkönyvet ad ki; a legutóbbi néhány év alatt kiadta a hatalmas Magyar Zsidó Oklevéltárat, valamint a magyarázatokkal ellátott u. n. Herz-Bibliát.

Ha megkérdezzük: mi az, amire bennünket ez intézmények pusztán létezése tanít, azt válaszoljuk: megtanítja fiatalságunkat arra, hogy minden igényét mind kulturális, mind szociális téren a zsidóságon belül érvényesítse; ha tanulni vágyik, elsősorban zsidó ismereteket szerezzen; ha segíteni tud, elsősorban zsidó testvéreit igyekezzék felemelni. **Éljük a zsidó életet!** Ez az, amire bennünket intézményeink tanítanak!

— n. — n.

KÓBOR TAMAS

Kóbor Tamás, a közelmúltban elhunyt nagy zsidó regényíró és publicista, a Hét írói nemzedékéhez tartozott. Ha Kóbor Tamás írói alakját vizsgáljuk, akkor elsősorban éppen tárgyainak újdonságát kell számon tartanunk.

A Hét irodalmi nemzedéke a városi élet, a városi ember megnyilvánulásait akarja — a magyar irodalomban először — irodalmi eszközökkel rögzíteni. Eszközei a naturalizmuséi, világnézete a naturalizmus filozófiájából táplálkozik. Jelentősége mint minden irodalmi korszaknak abban az új hangban és stílusban van, amelyet alkotott. Ez az ujságírás, a publicisztika hangja az irodalomban. Városban nevelkedett „az aszfalt televényéből” táplálkozó városi alkatú, nagyrészt francia tájékozottságú ifjú írók lépnek fel, akik megteremtik Budapest, a nagyváros kultuszát és érzékeny lélekkel figyelnek a városi légkörben újra fogalmazódó társadalmi kérdésekre. Az a problémaanyag, amelyet a magyar szellemi élet talajába vetnek, egészen napjainkig termékeny.

Kóbor Tamás ebben a problémakörben lesz íróvá. A magyar zsidó irodalom kutatója számára azért oly érdekes és jelentős írói alakja, mert először ő egyesíti a nagyváros társadalmi rajzát a zsidó nagyvárosi élet rajzával. Regényeiben az a világ támad fel, amelyet többé-kevésbé vala-

mennyien ismerünk: zsidó öregek és fiatalok harca, a második generáció élete, amely mohón sajátítja el a világi ismeretanyagot, hogy cserébe hamar odaadja biztonságot nyújtó sajátját. A zsidó családi érzés, az ösztönösen felbuzgó művészhajlamok, a zsidó nyomor, a szellemnek való örök elkötelezettség a színei ennek a világnak. Különösen Ki a gettóból c. regénye jelentős tárgy történeti állomás. Tiszta és megtámadhatatlan írói értékei mellett ma azért is érdekes a mi számunkra, mert benne a magyar zsidóság első társadalmi lépéseinek szinte történeti hitelességű rajzát kapjuk. Különös fájó érdekességű az is, hogy az a nagyvárosi gettóvilág, amit Kóbor ebben a regényében rajzol a hullám felfelé vezető ívén haladt és hogy minden gettónyomorúság mellett a nagyvilággal való jogos kapcsolatát kereste és szabad embereket nevelt levegőjében. Az a kis zsidófiú, akinek az életét az író ebben a regényében ábrázolja, súlyosan magán érzi szegénységének, pincelakó gyermekkorának nyugét.

Szegénység és gazdagság kérdése írói pályájának minden állomásán foglalkoztatja Kóbor Tamást. Egész sorozat regényében és novellájában ábrázolja azokat a társadalmi élményeket, amelyeket örök teherként hurcol magával az ember és amelyek az árnyalatok sokféle gazdagságában fejeződnek ki lelki alkatán, jellemén. Az ábrázolt cselekmény háttére mindig a város. Gyakran játszanak az utcák is. Kóbor szinte merev elhatároltságban látja az Andrássy-út és a Szerecsen-utca, a Belváros és a külső kerületek emberét. Így ő is egyike azoknak az íróknak, akik segítenek kialakítani Budapest mai irodalmi képét. Reális rajzát adja annak a színhelynek, amely máig legtöbb regényünk színhelye.

A maga zsidóságának és ezzel egy nagy tár-

sadalmi réteg zsidóságának kifejezésében az az elsőrendű értékmozzanat, hogy Kóbor ehhez az élményanyaghoz és világhoz nemcsak saját életének lírai alkalmain át jut el, hanem rendkívüli emberi és társadalmi érzékenységen keresztül. Ez az érzékenység teszi képessé arra, hogy a helyzeténél fogva társadalmilag sújtott embert annyiféle változatban és árnyalatban lássa meg. Így jut el mindmagasabb írói feladatokhoz. Legérdekesebb novellái éppen azok, amelyekben a közösségbe beilleszkedni nem tudó magánosokat írja le, akiket egyéni tragédiájuk zár el attól, hogy bármiféle törvény igazságot szolgáltatathasson nekik.

A szociális ferdeségek iránti rendkívüli érzékenysége a megalázottak iránti végtelen szánalma nem teszi Kóbort programmíróvá. Írói módszere az „impassibilité“. Szürke és száraz, írták róla a kritikusan, de írásaiban éppen a legmagasabbrendű filozófikus humort érezzük.

Dr. Steiner Lenke
Kolozsvár.

Dr. TÜRÖKNÉ

JAKAB AGNES

svábhegyi gyermekotthona

PENSIÓ. EGÉSZ ÉVEN AT NYITVA
3—12 éves fiúk és 3—15 éves leányok számára
XII., MATYÁS KIRALY-ÚT 15/b.
430 m. magasan. Központi fűtés. Tel.: 365-173.
CSAK EGÉSZSÉGES GYERMEKEKNEK.

ABRAHÁM MAPU

— Halálának 75. évfordulójára —

Sötét, félelmetesen borús volt az ég a lengyelországi zsidóság felett a tizenkilencedik század elején. Nincstelenek százezrei, száraz kenyérért küzdő zsidó tömeg; ezen idők gazdasági diagnózisa. Szellemi téren pedig vajúdás, belső forrongás, két érzelmi- és gondolatvilág összezsapása. A vallásában megkövesedett, de éppen ezért elpusztíthatatlan zsidó réteg ellen indít harcot a rugalmas és alkalmazkodást kívánó felvilágosultság. A lelkek feletti uralomért vívott harcokban azonban a hitből kovácsol gyilkot a konzervatívizmus, hogy összezsapjon a most már gyakran önzsidóságához hűtlen asszimilációval.

Ebbe a forrongó világba született bele Abrahám Mapu, az első héber regényíró. A melamed-apa chaszid életformában neveli gyermekét, de az ifjú csakhamar észreveszi, hogy szélesebb a horizont, semmint tanulószobája kis ablaka sejtetni engedte. Ugy érzi, hogy az eszme, amelyet számára a hagyományos irodalom jelentett, már mit sem ér. A jelennek új útjai vannak és ez a Haszkálá eszméinek magáévá tétele. Itt a mult, a sötétségben élő gettó-zsidó, amott a világosságot imádó, az emancipáció felé törekvő mászkil típusa, de kié a jövő? Feje fölött összezsap a jelen és mult légköre. Jövöt keres, így multba menekül! Álmodik és írói álmodozása első terméke az Ahávát Cion. (1853.)

Az **Ahávát Cion** (Cion szeretete) két forrásra vezethető vissza, az egyik a Biblia, a másik a Természet könyve. Ezen kettős erő hatásaként tüntethetjük fel Mapunak és az egész héber irodalomnak első regényét. Szereplői a bibliai erkölcs alakította emberek. Látjuk Chizkijáhut, a magasztalt, jámborlelkű királyt, körülötte Isten

vitézeinek hősi kará, s ha máshova lapozunk, megjelenik Jesajáhu próféta alakja, amint a népgyűlésen feddő szavakat viharoz a népre, hogy azután szíves, melengető, dédelgető vigaszával gyógyítsa a vert sebet. S ha keressük a természet hatását, mint második alkotó elemet, úgy szinte elborít bennünket a sok szépség. Csak oly melegszívű ember, mint Mapu, tudja elénk álmodni Juda kalászbortította mezőit, Libanon büszke cédrusait, Sáron színdús rózsáit. De tovább ragadja az író fantáziája; itt zsidó leányok és ifjak körtáncát látjuk, ott áldást köszönő dalok, szüretelők újjongó éneke, és ünnepi zarándokok szívből feltörő öröme csendül felénk évezredek távlatából. Az Áhávát Cion — mint látjuk — népünk történetéből vett idillikus regény.

Az álmodozó Mapu továbbra is a fantázia világában marad. Amint azonban az álomban lassan-lassan a nappal realitásai tűnnek elő, legyenek bár szimbolumok alakjában, úgy Mapu is a szeplőtlen szépség és folt nélküli szeretet regénye után továbbra is a mult álombirodalmában marad, ámde az idealizmus sugárkévéjére rávetődnek a reálitás árnyfoltjai. Az **Asmát Somron** (Somron vétke) című második nagy regényében (1865) érezzük, mint zavarja meg a mult rajongását Efráim vezetőinek képmutatása, fondorkodása. Fáj neki, hogy Jiszráel birodalma a csalás és ármány hazája, vallás és erkölcs számüzve lett a tiz törzs birodalmából. Csakhogy most még van ereje kitépni magát e fájdalmas látomás polipkarjaiból és újra felszabadulva járja Juda halmaít, ahonnan kürtök harsonása hallatszik, trombiták riannak, hárfá és lant pendül, ifjak és hajadonok lejtik a táncot Cion magaslatain. Az **Asmát Somronban**, — miként előbbi regényében is — nem mellékes az egvének élete, szerelem és intrika szövi a történések szálait, sőt szereplői-

nek köre sokkal szélesebb, mint előbbi regényében.

Ha most Ábrahám Mapu két legértékesebb és legfontosabb regényének ismertetése után feltezzük a kérdést: Vajjon célzatos-e az író két műve, a válaszuk: mindenesetre! Csak igen széles skálája van a lehetőségeknek, amelyek megállják helyüket a probléma megoldásánál. Egy kétségtelenül igaz: célja volt kiragadni olvasóját Lengyelország fizikai és szellemi gettójából, hogy szabadabb tájakra vezesse. Kortársai a kötetlen népi és vallási élet festésében támadást akartak látni a fanatizmus és konzervativizmus ellen. Azért fordul vissza Mapu — mondták — a prófétai ideálok felé, hogy a dársánok és mágidok szörszálthasogató rabulisztikájával szemben bemutassa az egészséges népi életet élő Juda vallásvilágát. A Hászkalá bukása után viszont a cionista törekvések láttak apostolt Mapuban. A régi ország bemutatásával és dicsőítésével ugyanis némán tiltakozik a gálut ellen. Valójában világos tendencia nincs sem az Áhávát Cionban, sem az Ásmát Somronban, sem vallási, sem politikai téren. Sokkal szublimáltabb az ő Cion-szeretete, semhogy politikumnak lehessen nevezni. Mapu a Bibliát olvasta és szerette, az ereci gondolatot minden szavában és eszméjében magában hordozó Szentírást és itt ittatódott át attól a forró szeretettől, amellyel a próféták is rajongtak hazájukért. A bibliás ember elénk álmolta a multat, fellebbentette róla a fátylat és csak a szeretet diktálja műve minden sorát a zsidó nép iránti szeretet, amelyet nála nem politikai szükségyszerűség szült és így elmulását sem eredményezheti politika.

Hogy továbbra is az álmodó emberhez — mert ő valóban az volt — hasonlítsuk Maput, irodalmi működésének következő periódusa a fel-

ébredés kora. A csak kevéssé zavart álom után súlyosan nehezedik az íróra a valóság elviselése. Hiszen nem zárkozhatott el sokáig a jelen elől, amit a Hászkalá és a konzervatívizmus harca jelentett. Ezt tárgyaló munkája az **Ajít Cávua** (Az álszent) nagy felháborodást váltott ki és nem-sokáig várattak magukra a rabbik, hogy interdiktum alá vessék az ördög eme művét. Pedig zsidó egyéniségében rejlő szatirikus hajlam, nem pedig a Hászkalá vakon követése irányította Maput könyvének megírásában. Tagadhatatlan híve a felvilágosultságnak, amely, lenyevén kinövéseit, csak hóseai szellemben hirdette a tudás szükségét és ugyancsak prófétai hirdetés hatása, amikor vissza akarja vezetni a zsidóságot a földhöz, bár még nem kizárólag Palesztinához. Mapu azonban, ha még tudat alatt is, már utóbbi irányban érez, — talán csak érzés és nem gondolat. Ezt bizonyítaná, hogy fanatikus harcosa a héber nyelvnek. Ujra magunkévá kell tenni az ősök nyelvét, új virágzásba kell lendíteni a héber irodalmat — evvel egészíti ki a Hászkalá elveit. Jellemző azonban Mapura, hogy éppen ezeket az ideálokat félti korának mászkiljaitól. Irónia tárgya regényében a gettót levetni nem tudó, vagy nem akaró zsidó, de komor sejtésektől gyötrődve fél a kritikátlan „ki a gettóból“ csatakiáltástól. Látja látnoki szemével, amely csak azért tekintett a múltba, hogy évezredes távolsághoz tárgult pupillája tisztábban lásson a jövőndőbe, látta a tragikus asszimiláció bekövetkezését. Az Ajít Cávuaiban is azt hirdeti, hogy a megújhodásnak zsidó talajból kell fakadnia, az új kultúrának a nyelve héber legyen, hogy odakapcsolódjék a számára legszentebb Bibliához.

Meg kell említenünk még, hogy Mapu egy, még az előbbinél is nagyobb koncepciójú művet írt, **Chozé Chezjonot** (Az álmodozó) címmel. Re-

gényében Chmelniczkij véres napjainak és Sabbatáj Cvi messiási mozgalmanak korszakába vezetett. Ellenségeinek azonban sikerült meggátolni e mű megjelenését.

A gyűlölködés és igaztalan kritika nagyon letörte Maput. Súlyos betegség támadta meg, gyógyítására Párizsba indult. Utközben azonban Königsbergben annyira elhatalmasodott betegsége, hogy nem folytathatta útját és itt halt meg idegenben, mindenkitől elhagyva 1867-ben, 59 éves korában. A héber belletrisztika első lelkes munkásának sirja fölött még gyászbeszédet sem tartottak.

Abrahám Mapu álmódzó volt, messzetelein-tő szemmel barangolt a sötét éjszakában.

Dr. Fried Dezső
Kolozsvár.

ZSIDOK A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

A művészetek története az emberi lélek fejlődésének legtisztább tükre. Így minden nép művészete pontos fokmérője kulturájának, s szellemi fejlettségének. Nézzük a zsidóság szerepét a művészetek fejlődésében. Volt-e művészetük az ókori zsidóknak? Tévhit, hogy zsidóságunkban kevés a művészeti érzék és a szépség iránti vágy. Némelyek a törvény tiltó rendelkezésében látják képzőművészetünk lassú haladását. Pedig nem a második parancs állította meg a zsidó szobrász kezét, hanem a száműzetés és az a nagy harc, melyet a zsidóság a pogányság ellen vívott.

A Biblia minden lapja művészetet sugároz magából. Az iparművész Becálét (Isten árnyékában nyugvó,) az Ur szelleme szállja meg, hogy alkosson. Az Ur anyagból alkotja meg az embert. Művészeket hív a frigsátor építéséhez. Oholiáv

és Becálél frigysátra az ókori építőművészet leg-szebb alkotásai közé tartozik. Salamon király óriási kötömbökből és cédrusfából építteti a templomot. Áron aranyborjújának elkészítéséért százak versengenek. Salamon trónja, Josafát völgyének királysírjai, a síralom fala az ókori zsidó művészet örök bizonyítékai.

A zsidóság később a gálut gyötrelmes korszakát élte, s a keletkező művészet csírája a gettó fojtó levegőjében nem virulhatott ki a maga egészében, s csak satnya, silány hajtások fejlődhettek. És megtörtént, hogy mialatt a zsidó nép fiai Rómában túl a Tiberisen külön zsidó negyedbe, a gettóba zárva sínylették sorsukat, a Vatikán hatalmas loggiáit és a sixtusi kápolna óriási falait és mennyezetét nagy keresztény művészek a pápa megbízásából, a zsidó szellem hőseinek alakjaival és élettörténetük jeleneteivel népesítették be.

A Biblia népét azonban az elnyomatás évszázadaiban is hevítette az alkotás vágya. A szellem útjai kifürkészhetetlenek. Nem voltak a gettóban hatalmas dómok, templomok, freskók és szent szobrok számára, de ahol csak alkalom kínálkozott, mindenütt megnyilatkozott a zsidó lélek vágyakozása a szépség után.

A rituálé minden tárgyán igyekezett csillapítani szépségre való szomjuságát. Még az olasz renaissance, tehát a XIV. század előtti időkből találtak hagadákat, melyek a Peszach ünnepet csak ürügyül használták fel, hogy egész bibliai történeteket ábrázolhassanak. Találunk bennük Ádámokat és Évákat naiv és merész ábrázolásban, a kor divatos stílusában megfestve. Chanukai menorák két oldalára Mózes és Áron alakját vésték bronzba. Galíciai zsinagógák mennyezetein primitív freskókat találtak a kinyilatkozta-

tásról. Régi zsidó temetőkben sírkövekre egész bibliai jeleneteket véstek.

Zsidó művészetről valójában csak a XIX. századtól kezdve beszélhetünk.

Művészeink félték a zsidó tárgyaktól, de hiányzott belőlük a vallásos érzés is. Aki vallásos tárgyat dolgoz fel, abban vallásos érzésnek is kell lenni. Kevés zsidó festő van, akiben megvan ez a vallásos hit, s sajnos az is nagyobb zsidó, mint festő. A világ legnagyobb mesterei Michelangelo, Rembrandt, Verescsagin és a többiek, nem idegenkedtek a zsidó témáktól és csodálatos remekműveik a leghíresebb képtárak és múzeumok féltve őrzött kincsei.

S míg Mózes népe meg volt fosztva minden emberi jogtól, Mózes méltóságos márványalakja messzenéző tekintettel emelte magasra a kőtáblák tizparancsolatát a St. Pietra in Vincoli templom hűvös hajójában.

Zsidók a képzőművészet minden ágában munkálkodtak és úgy a festészet, szobrászat, építészet, valamint az iparművészet keretén belül is jelentős eredményeket értek el. Ide kell sorolnunk még a műtörténészeket és műpártolókat is, kik hazánkban különösen fontos hivatást töltöttek be. E kis naptár terjedelme nem engedi, hogy erről a tárgyról minden vonatkozásban még csak rövid ismertetésben is beszámolhassak. Éppen ezért folytatólagos kis vázlatokban próbálom ismertetni a zsidóság szerepét a művészetek fejlődésében. Először nézzük hazánk zsidó származású fiainak működését a festészet terén. A jövőben szeretném kiegészíteni ezt a kis áttekintést, a külföld zsidó művészeinek és a Szentföld művészetének ismertetésével, majd ezután a képzőművészet többi fejezeteibe vetnénk néhány futó pillantást.

Rembrandt: Öreg rabbinus.

Festészet. Hazánk zsidó származású festői közül a múlt század vége felé **Bruck Lajost** kell megemlítenünk francia hatású életképeivel. Kortársa **Skuteczky Döme** a kilencvenes évek táján aratja sikereit képeivel.

A magyar életkép-festés legkiválóbb képviselője **Bihari Sándor** volt. (1856—1906.) Szegény zsidó szobafestő fia, kit a király 1896-ban a **Ferencz József** renddel tüntet ki. A „**Bíró előtt**“ című képét maga a király vásárolja meg a Szépművészeti Múzeum számára. Életében sohasem tagadta meg ősei hitét, halálos ágyán keresztelték meg. **Basch Gyula** nagyvárosi életképei mellett, mint arcképfestő is jelentős egyéniség volt. **Tornai Gyula** keleti tárgyú képei etnográfiai érdekességűek. Az eddig említetteknek kevés kapcsolatuk volt a zsidósággal. Egyedül **Kaufmann Izidor** az, ki beutazva a szegény zsidó helységeket, mély átérzéssel festi zsidó tárgyú képeit.

Halmi Artur Newyork ünnepelt arcképfestője, még idehaza „**Vizsga után**“ c. képével **Munkácsy**-díjat nyert. Segédkezett **Munkácsynak** a „**Honfoglalás**“ megfestésénél. Ekkor tűnik fel arcképeivel **Vajda Zsigmond**, kinek jelentősége inkább freskó kompozícióiban rejlik.

Horovitz Lipót (1839—1917) puritán egyszerű arcképeivel meghódította a magyar, lengyel, osztrák királyi udvart is. Háromszor festette le **I. Ferencz József** királyunkat. Zsidótárgyú képeivel is világhírnévre tett szert. „**Ab hó 9**“ c. festményével az 1873.-iki bécsi világkiállításon kitüntetésben részesült.

Legnagyobb hírnevet arcképfestőink közül **László Fülöp Elek** szerzett. Csodálatos pályafutását a fénykép retusálásnál kezdte és hosszú küzdelem után az utolsó évtizedek legtöbbet em-

Kaufmann Izidor: Papok ivadéku.

legetett arcképfestőjévé lett

Szép művészeti Múzeumunkban van Főméltóságú Urunkról készült arcképe is.

Ennek a csoportnak tagjai **Márk Lajos**, **Szenes Fülöp** és **Knopp Imre** is, kik ha nem is az arcképfestést folytatják kizárólag, abban is sok sikert aratnak.

Ha tovább nézzük mestereinket, fel sem említhetők mindannyian. Helyszüke miatt csak néhány kiragadott névre szorítkozhatunk: **Glatter Gyula**, **Cigány Dezső**, **Kunwald Cézár**, **Erdei Viktor**, **Hatvany Ferenc báró**, **Lakos Alfréd**, **Feiks Jenő**, **Frank Frigyes**, **Gábor Móric**, kiknek jelentős munkássága szerves része a magyar képzőművészetnek.

Sok rajza van a British Múzeumban és a Szép művészeti Múzeumunkban **Zádor István**nak, ki nagy szeretettel fordul a zsidó témák felé is. Az impresszionizmus előfutárjaként jelentkezik **Poll Hugó**, hangulatos pasztelljeivel, **Kunffy Lajos** és **Tull Ödön**.

Érdekes találkozása a véletlennek, hogy az újabb festőművészet három kiváló egyénisége: **Magyar-Mannheimer Gusztáv**, **Katona Nándor** és **Fényes Adolf** zsidó papi családból származtak. Fényes Adolf atyja Fischmann Simon kecskeméti főrabbi volt. Magyar-Mannheimer a magyar tájak drámai erejű festője. Fényes Adolf Szolnokon, Katona Nándor a Tátrában dolgozott. Képeikkel új utakat mutatnak a magyar tájfestészetben.

A múlt század kilencvenes éveiben a nagybányai művésztelep alapítói között látjuk **Iványi Grünwald Bélát**, kinek sokrétű művészete, gazdag képzeletű, monumentális alföldi tájképeiben éri el csúcspontját. Az állami nagy aranyérem nyertese. Századunk elején tűnik fel hollandiai

Maurice Gottlieb: Unnepi áhítat.

életképeivel **Perlmutter Izsák**, ki külföldön is nagy megbecsülést szerzett a magyar művészetnek. Őnarcképe a híres firenzei Uffizi képtárban van. Magyar életképeivel az állami nagy aranyérmert nyerte el. Stílusában e körhöz tartozik az ismertnevű **Hermann Lipót** is. A fiatalabb generáció képviselői: **Berény Róbert**, **Czóbel Béla**, **Tihanyi Lajos**, **Perlrott-Csaba Vilmos**, **Ziffer Sándor**, kik részben nagybányai, részben Párisban szerzett hatások alatt alakítják művészetüket.

Az új törekvésű fiatalabb generáció sűrű gárdájából csak néhány nevet említhetünk meg: **Diener-Dénes Rezső**, **Farkas István**, **Erdős Lajos**, **Jándi Dávid** és a többiek, kikkel már elérkezünk a mához, melynek ismertetése már nem tartozik reánk.

Ez a rövid kis áttekintés korántsem akar hiánytalan ismertetése lenni, zsidóknak a magyar művészetben betöltött szerepéről, csupán néhány névvel és adattal próbáltam az ifjúságnak bemutatni ez irányú kultúrális értékeinket.

Zárjuk szívünkbe a zsidó művészetet és értékeljük alkotásaikat, hogy tovább fejlődhessék hazánk és zsidóságunk dicsőségére.

Gábor Béla Kolozsvár.

Festő- és szobrászképző

Alkotmány-utca 19.

Telefon 125-811.

Festészet :

Bernáth Auréli

Szobrászat :

Orkényi S. István

Nappali és esti tanfolyamok.

ZSIDÓ MATEMATIKUSOK A KÖZÉPKORBAN

(Részletek a szerzőnek „Zsidók szerepe a matematika történetében“ című sajtó alatt levő könyvéből)

... A legrégebbi összefoglaló héber nyelvű matematikát egy **Masallah** nevű arab zsidó tudós írta, aki **Mansur** kalifa udvari orvosa volt. Bagdad városát ez a kalifa alapította 762-ben és a város alapvető munkáit **Masallah** végezte.

... A XI. században Franciaországban élt a század egyik legfényesebb zsidó intelligenciája **Rabbi Salomo Jicchaki** röviden **Rasi** a biblia és talmud legnépszerűbb magyarázója. Magyarázatai között találunk matematikai fejtegetéseket, amelyekkel gyakran nehezen érthető részleteket megvilágít. Ezek a fejtegetések arra mutatnak, hogy **Rasi** komolyan foglalkozott matematikai tanulmányokkal is.

... A keresztény kultúrtörténetben is a legismertebb zsidó tudósok egyike **Rabbi Mózes ben Maimun** röviden **Maimonides**. Már kora ifjúságában foglalkozott zsidó tudományok mellett orvosi, filozófiai és matematikai tanulmányokkal is. Sokszor foglalkozik rituális kérdésekkel kapcsolatban matematikai problémákkal. Történeti szempontból különösen fontos, ahogy az irracionális számokat levezeti és megmagyarázza.

... A XII. század elején élt Spanyolország-

ban **Abrahám bar Chijja Hanaszí**. Nemcsak a zsidó, hanem az általános kultúrtörténetben is jelentős helyet foglal el. Az arab matematikusok legjelesebb munkáit fordította és magyarázta. „Chibbur hamesicha vehatisboret“ című geometriája, amelynek kéziratát a müncheni könyvtár őrzi, olyan érték, hogy egy keresztény tudós még a szerző életében latinra fordította. — A matematika története gyakran említi „Enciklopédia“ című munkáját, amely korának egész számtani, mértani, algebrai és optikai anyagát tartalmazza. — „Curát háárec“ csillagászati földrajzot írt és hosszú időn át ez volt az egyetlen földrajzi tankönyv. — „Széfer háibbur“ a naptárszámításról szól nemcsak a zsidó, hanem a mohamedán és Julián naptárakról is és így naptártörténeti szempontból nélkülözhetetlen.

...A XII. század legnépszerűbb tudósa **Abrahám Ibn Ezra**. Matematikai munkáiban is teológiai okoskodásra hajlik, ahogy vallásbölcseleti munkáiban számelméleti problémákat is tárgyal. Különbféle könyvtárakban őrzött kézírata igen nagyszámú. Ezek közül a fontosabbak: „Széfer há-Sém“ Isten bibliában előforduló neveivel és azok számbeli titokzatosságaival foglalkozik. — „Széfer háechád“ 1-től 9-ig a számok sajátosságait tárgyalja és nagyon értékes számelméleti szabályokat von le. — Nagy mennyiségű munkájának „Széfer hámiszpár“ a címe. Csillagászati táblákat is szerkesztett.

Legtanulságosabb és legszórakoztatóbb könyv

A gyermek bibliája

200 képpel, 26 verssel. A zsidó diák könyvtárának disze. **ARA: 6 PENGÓ.**

Megrendelhető: **KLEIN KAROLY** hittan-tanárnál, **MISKOLC**, Kálvin-utca 20. szám.

... A XIV. században élt a középkor legismertebb zsidó tudósa, Lévi ben Gerson. Nagy aritmetikájában a számolást az eddigi egyszerű technikából tudománnyá fejlesztette. Már kora ifjúságában jó nevet szerzett magának mint csillagász. Fő csillagászati műve a „Széfer milchámot“. Ebben kimutatja, hogy Ptolemaios gyakran tesz olyan kijelentéseket, amelyeket pontos megfigyelések és mérések nem igazolnak. Pontos megfigyelési anyagával a csillagászati jelenségeknek új elméletét állítja fel. A csillagászatot két találmánnyal fejlesztette; az évszázadokig mérőeszközüül használt „Jákob Botjával“ és a „Sötét Kamrának“ csillagászati mérésekre való felhasználásával. Minden kútforrás elismeri trigonometriai rendszerét is. Egyéb fennmaradt matematikai munkái is igen tekintélyesek. A matematikai tudomány története őt tartja a kombinatorika megteremtőjének.

... A XV. század igen gazdag zsidó matematikusokban. Ezek közül különösen kiemelkedik **Abrahám Zacutó**, a salamancai egyetem előadó tanára, akinek csillagászati tábláit használta Kolumbusz híres útján. **Szenes Adolf** Budapest.

Múlt és Jövő

a művelt magyar zsidóság folyóirata

Évi díj: 24 pengő

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V. Vadász-utca 11. szám

KIS EREC-JISZRAÉL LEXIKON

FEKVÉSE: Erec Jiszráél Kisázsia nyugati szélén fekszik. **Határai:** északon: Szíria, keleten: Irak, délen: Hedzsász és a Szináj-félsziget, nyugaton: a Földközi tenger. **Területe:** 66.000 □km. (A Jordán mindkét partja).

TÁJFELOSZTÁSA: Az ország négy zónára oszlik. Ezek mind geológiai, mind éghajlati szempontból erősen különböznek egymástól és északról dél felé húzódnak: 1. **A tengerparti síkság** (a Sáron és Sféla völgye). 2. **A nyugat jordániai hegyvidék** (Galilea, Szamária és Negev). 3. **A Jordán völgye** és 4. **A Jordántól keletre húzódó fennsík.**

VIZEI: Az ország legfontosabb és legnagyobb folyója a **Jordán**, amely a Chermon lábánál négy forrásból fakad, majd a **Hule-tón** (Mémérom) és a halban gazdag **Tibériás** (Jam Kinczet) tavon átfolyva végül a **Holt-tengerbe** ömlik. A Tibériás tó hossza 22 km., szélessége 12 km. és középső részén 40 m. mélységet is elér. A Holt tenger 76 km. hosszú, 15 km. széles és mélysége 4–400 méter. A föld legmélyebb fekvésű tava ez, (400 méter a tenger színe alatt) mintegy 26%-os sótartalommal. A Jordán mellékfolyói, jobbról a

Nahr Drchalud, Vadi-el-Kelt, balról a Jármuk és a Jábok. A Kison és a Járkon folyók a Földközi tengerbe ömlenek.

ÉGHAJLATA: Az ország éghajlata általában mediterráni, a Jordán völgyében szubtrópusi, a Negevben trópusi, máshelyütt és Transzjordániában kontinentális. Az országban nagyjában csak két időszak uralkodik: eső nélküli nyár, amikor az esőt gazdag harmathullás helyettesíti (május-október) és a gyakran igen hűvös tél, sok és erős esőzéssel (október-december a Jóre, március-április a Málkos).

LAKOSSÁGA: Palesztina lakossága igen gyér. (Alig 40 lélek □km.-ként.) 1,850.000 lakosa közül alig 30 százaléka zsidó. A keresztények száma mintegy 100.000. Az ország négy nagyobb városa: Jeruzsálem 130.000 lakóssal (65% zsidó), Tel-Aviv 150.000 zsidó lakóssal, Haifa 90.000 lakóssal (60% zsidó) és Jaffa 60.000 nagyobbára arab lakóssal.

KÖZIGAZGATÁSA: 1920 óta az ország mandatórius terület, az angol kormány mandátuma alatt. Élén a kormány által öt évre kinevezett főkormányzó áll, az általa kijelölt 14 tagú kormánytanáccsal. Az ország zsidóságát a Jewish Agency képviseli a kormánynál. Erec zsidóságának főszervezete a Kneszet Jiszráél központi szervei, az országos választások alkalmával megválasztott Ászéfát hánivchárím és ennek állandó választmánya: a Váád Leumi.

ISKOLAI: A zsidó iskolákat, amelyek magas európai nívón állanak, a Kneszet Jiszráél tartja fenn, némi kormánytámogatással. Ezenkívül van számos magán-középiszkola, hét mezőgazdasági iskola, több mint harminc előképző leányiskola (utóbbiakat a WIZO tartja fenn), továbbá a Be-calél Hechadas zsidó iparművészeti iskola, műegyetem Haifában és a jeruzsálemi héber egye-

tem a Scopus-hegyen a Nemzeti és Egyetemi könyvtárral. (380.000 kötet.)

TELEPÍTÉS: Erec Jiszráél telepítését és újjáépítését a Cionista Szervezet a két nemzeti alap segítségével valósítja meg. Az egyik a Zsidó Nemzeti Alap, (Keren Kájemet Lejiszáél = K. K. L.). Feladata földet szerezni az újjáépítés számára, amely a zsidó nép elindegéníthetetlen tulajdona maradjon, a másik a Telepítési Alap (Keren Hajeszod = K. H.), miként neve is elárulja pénzeli a telepítési munkálatokat. A telepek részben közösségi, kollektív települések, (kvucák, kibbucok), részben kishirtokos települések (mosav ovdim). A zsidó földeken immár több, mint 300 zsidó telep és falu épült fel. Mindezek ellenére az ország földjéből alig 10% van megművelve.

IPARA: Kedvező földrajzi helyzete révén Erec Jiszráél alkalmas arra, hogy a Közelkelet egyik legfontosabb ipari központjává váljék. Ipari fejlődése terén az ország az utóbbi években igen szép eredményeket ért el.

PÉNZ: — MÉRTÉKEK: Erec Jiszráél pénzürtéke a palesztinai font, amely 1000 millre és 100 grusra oszlik. Mértékei: méter, kg., liter és dunam = 1000 □méter.

KULTURÁLIS ÉLETE: Az ország kulturális élete egyre nagyobb fejlődést mutat. Ezidőszerint négy héber napilapja van (Háboker, Háárec, Dávár és Doár Hájom). Ezenkívül megjelenik még vagy harminc hetilap és egyéb folyóirat. Az 1929—1933 években, tehát öt év alatt Tel-Avivban több héber könyvet adtak ki, mint az egész világon együttvéve. Van kiváló héber operája, két művészi színháza (Hábima, Ohel), egy revűszínháza (Mátáté), szimfónikus zenekara (Toscanini és Hubermann is dirigálta), rengeteg kiállítási és kultúracsarnoka és több gyönyörűen beren-

dezett mozgókép színháza. 1936 óta működik az ország egyetlen rádióleadója is, amely három nyelven bőséges művészi programot ad.

SPORT: A sportügy is nagy lendületet vett az országban. A sportolók két szervezetben helyezkedtek el: A polgári Mákkábiban és a munkás Hápoéiban. Mind a két szövetségnek sok ezer tagja van. A sportegyesületekben a sport minden ágát művelik és nemzetközi viszonylatban elért sikereik hozzájárulnak ahhoz, hogy nemcsak a világ zsidósága, hanem minden népe figyelemmel forduljon az újjáépülő Erec Jisrael felé.

Dr. Farkas Bernát
Ungvár.

DIAKÉLET ERECBEN

Az ereci diákot az ereci sors teljesen meghatározza. Egy pillanatra sem felejtí szeme elől, hogy egy újjászülető nép országépítésének munkása ő is és ez a tudat bátorsággal, öntudattal tölti el. Ha a gáluti diák úgy érzi, hogy tanulásának aligha van ma célja, az ereci diák tudja, hogy miért tanul, **őt munkában nevelik munkával a munka, az építés számára!**

Egy kultúra értékét legjobban az dönti el, hogy milyen embereket tud formálni. Erec földje közel 2000 éves szünet után új egészséges zsidó embereket formál, akiknek lábuk alatt ott a szilárd talaj és szívükben az ércnél maradandóbb mózesi törvények és ennek az embertípusnak le-téteményese az ereci zsidó diák, akinek az egyik kezében ásó, kapa s ha kell — fegyver, a másik kezében pedig könyv van. Nincsen Palesztinában olyan iskola, amelynek tanmenetében ne foglalna helyet a fizikai munka is. Mezőgazdasági isko-

lákban napi 5—6 órai tanulás mellett jut még idő konyhamunkára, kertgazdálkodásra és állat-ápolásra is. Az egyik gyermekfaluban, Ben-Semenben, a következő munkarendet találjuk: 4 óra tanulás, 4 óra munka, vagyis reggel 7—11-ig munka a narancsosban, baromfik között, a veteményeskertben vagy a tehénistállóban, 12—4-ig pedig tanítás: 2 óra héber, 1 óra zsidó történet, 1 óra: házi feladatok. Négytől kezdve szabadok a gyerekek: levelezhetnek, játszhatnak, 6-kor vacsora, 7-kor szicha, ujságot olvasás, beszélgetés, amely lefekvésig, kb. 9—10 óráig tart.

Az ereci diákélet jellegzetessége legjobban a zsidó ünnepekben tárul elénk. Ezek Erecben viszsza kapták ősi, eredeti értelmüket, a gáluti formák künn ereci tartalommal telítődnek és ennek a tartalomnak a kialakításában ott találjuk mindig az ereci diákot. Akár Purimot vesszük szemügyre, amikor is a felvonuló fáklyásmenetek egyik nagy tömegét diákok alkotják, akár a Tubisvátra, akár a Chág Hábikkurimra gondolunk, mindegyik ünnepen ott találjuk a diákságot, mint az ünnepek egyik alkotó tényezőjét. Purimkor talán elsősorban nekik közvetíti a rádió **Avigdor Háméiri**, a hazánkból elszármazott nagy héber poétának erre az alkalomra írott színművét, amelyet hangszórókkal közvetítenek az utcákban is. A Ros hásáná láilánottal, a Fák Ujévével még bensőségebben egybeforr az ereci diák élete. Amióta az új jisuvban létre hívták az első héber iskolát, szokássá vált, hogy az iskolák tanulói Tubisvátkor kirándulást tesznek a szabadba, rendszerint valamelyik közeli kolóniába. Ez alkalommal az ősi szokás: a Fák Ujévének napján új fákat ültetni — újból feléledt. Az iskolás gyermekek ünnepi menetben, zászlókkal és zeneszóval kivonulnak a szabadba, ahol ünnepség keretében ültetik el az új fákat. Az ünnepi felvonulás,

az ünnepség, de különösen a faültetés nagyszerű élményt jelent az ereci gyermekek számára. Mintha ebben is kifejezésre jutna az a tény, hogy a zsidó nép ismét visszatért a földhöz és újra megtalálta a természettel azt a kapcsolatot, ami az őshaza elvesztése után a zsidó nép és országa között megszakadt. A fákat elültető diákok azzal a boldog tudattal széledhetnek szét, hogy valóban ők is részesévé lehettek az országépítés szent munkájának...

A többi zsidó ünnep hasonlóképpen nagy szerepet játszik az ereci diákéletben. Nem lehet ebből a szempontból említetlenül hagyni a Chág habikkurimnak tel-avívi megünneplését, amelynek előkészületei immár hetekkel az ünnep beállta előtt megkezdődnek. Mikor aztán végre eljő az ünnep, a diákok kivonulnak a Járkon folyó mentén fekvő hatalmas stadionba. Az ünnepi kosarakat már természetesen előző nap elkészítették, feldíszítették és teleszedték részint a saját, részint az iskola kertjéből a legszebb gyümölcsökkel és a legfrissebb zöldségekkel. Majd az iskola udvarán menetbe állnak a gyerekek. Élükön a zenekar halad. A házakon kék-fehér zászlók lengenek. Amerre csak nézünk: gyerekek, gyerekek, gyerekek! Mindannyian fel vannak erősen pakkolva és nemcsak gyümölcsöket cipelnek, hanem fiatal bárányokat és kalitkákat madarakkal is. A közeli mosavákából szekereken jönnek a kicsinyek és furulyáznak, dobolnak, trombitálnak közben. Már messzire látszik a stadion bejáratának felírata: „**A Zsengék Ünnepeére hozzátok el termésteke zsengéit!**“ Hogy a bibliai hét gyümölcsfajta mind helyhez jusson, a stadionnak hét kapuja van. Mindegyiken zöld zászló leng. A nagy tér közepén kalásszal díszített oltár áll a zsengék befogadására. A diákok 7 csoportban vonulnak a stadionba, mind egy-egy más ka-

pun, majd középen egyetlen egységgé fornak megint össze. Nemsokára harsona hallszik az oltár felől, erre megszólalnak a hét kapu harsonái is, hogy egybevegyüljenek a stadion közönségének a gyermekeket újjongva üdvözlő kiáltásával: Sálom! Sálom! És ezer torok visszhangozza: Áléchem sálom! Áléchem sálom!

És most következnek a legmeghatóbb jeletetek.

A diákok megint hét csoportra oszlanak, majd csoportokban minden kapu felől az oltár felé vonulnak és elhelyezik rajta kosaraikat ezekkel a szavakkal: „Itt vannak földünk zsengei, Izráel országának első termései!” Majd felcsendül a dal: „Akik könnyekkel vetettek, örömmel fognak aratni...”, és a diákok visszatérnek helyeikre.

Az ünnepség tánc, hórázás és ének közepette még egy óráig tart, majd beesteledik és a diákok hazatérnek. Ime, így elevenedik meg az ereci zsidó diák életében a zsidó mult. Mintha csak őseiket látnák maguk előtt, akik Judából, Somronból és Galileából valamikor így vándorolhattak a jeruzsálemi szentélybe, hogy teljesítsék a zsengek bibliai parancsát.

Mármost az ereci diák legfőbb vonásait a következőkben összegezhetjük: szabadság, fesztelenség, öröm és siker! Tanárához való viszonya sokkal természetesebb, közvetlenebb, meghittebb, mint a gálutban, fesztelenül mozog osztályban és utcán egyaránt, nincsenek félelem-érzetei, élete tele van élményekkel, munkája tele van sikerekkel. Szerves tagja annak a társadalomnak, mely most van alakulóban és mely nemcsak embereket, hanem tradíciókat, néha intézményeket is újjáformál. Ezek a reformok azonban nem azért születnek meg, hogy más népeket majmoljanak velük, hanem az élet termeli ki őket, a zsidóság, a

zsidó kultúra fennmaradásának őszinte vágya hozza létre őket. Igen, az ereci levegő alakító hatással van emberre és tradícióra egyaránt, és amint ahogy az ereci diák természetesen érzi, hogy szombaton délelőtt elmenjen a templomba, ugyanúgy abban sem lát szentségtelenséget, hogy délután esetleg kirándul barátaival a környékre, hogy résztvegyen valamely oneg sabbat fenséges, lélekemelő ünnepein. A gálutból Ereche vándorló talán úgy látja, hogy bizonyos fogalmak átalakulnak, átértékelődnek Erechben, de az ereci diák lelkében ezek önmagától adódó, természetes folyamatok. Ő, aki újra találkozott a földdel, és a népi közösségével, ő, aki a gálutot már csak alig, vagy legfeljebb hallomásból ismeri, kötelezőnek tekinti magára nézve azokat a törvényeket, amelyeket az ereci élet termel ki önmagából és így válik igazi zálogává az új zsidó feltámasztásnak, a szabad, gerinces, öntudatos zsidó embernek.

Az ereci iskolák, az ereci diákok új vérkeringést visznek az ország életébe és kialakítanak egy új embertípust. Ez az új zsidó diák, akinek élete csupa élmény, csupa szín és aki a mennyiségtan mellett a tóra elemeit is elsajátítja az iskolában és életének alkotó elemévé teszi azokat, nem ismeri többé a gálut zsidó nyugtalanságát, bizonytalanságát. Testéről úgy érzi, hogy megedződött a különböző ereci sportpályák gyakorlataiban, kolóniák építésében, kemény harcok megharcolásában, szelleméről pedig tudja, hogy a sajátja, zsidó és emberi, és így testben és lélekben felkészülve bátran, mosolyogva tekint a titokzatos jövő elé és várja, szeretettel várja megszűni országokból az ő társait, az ő zsidó testvéreit...

Mátitjáhu Hákohén
Debrecen.

Emlékezz az ősidőkre, értsd meg a régi korok tanulságát!
(Devárim 32. 7.)

AZ ŐSATYAK KORA

- 2000* Avrahám, az első héber, megjelenik Kanáánban.
1770* Jákov és családja leköltözik Egyiptomba.
1340* Móse kivezeti a héber népet Egyiptomból.
1300* Ujra Kanáánban. A honfoglalás kezdete.

AZ ELSŐ ALLAM KORA

- 1300—1250* Jósua. (Kanáán meghódítása és felszítása.)
1200—1100* Bírák. (Nevezetesebbek: Devóra, Gideon, Jiftách és Simson.)
1030—1010* Királyság. Saul. (Harcok Ammon, Amalék és Fílisztea ellen.)
1010— 970* Dávid. (Jerusálájim meghódítása. Belső trónvillongás.)
970— 930* Salómó. (A Szentély építése. Nagyhatalmi állás, külpolitikai sikerek.)
930* A birodalom kettészakadása: a Jiszráel, b) Juda.
a) Jiszráél, Efrajim, vagy a 10 törzs

* Csillaggal jelzett dátumok időszámítás előtt értendők. A bibliai kor időpontjai csak megközelítően lehetnek pontosak.

- országát északon, főváros: Söchem, majd Somron.
 930—911* I. Jerávám. (Törekvés politikai és vallási különállásra.)
 870—854* Acháv. (Erős külföldi hatás, főleg vallási téren. Harcok Szíriával.)
 782—741* II. Jerávám. (Virágzás. Meghódítja Dámázkuszt.)
 733—722* Hósea. AsszírIA királyA Sálmáneszer meghódítja az országot, lakóit fogságba viszi.
 b) **Juda délen, fővárosa Jerusálajim.**
 930—916* Rechávám. (Selómó törvényes utódja.)
 797—779* Amácjá. (Testvérharc. Vereséget szenved Jóástól, Jiszráél királyától.)
 640—609* Jósijáhu. (Vallási reform. A Széfer Tóra megtalálása.)
 596—586* Cidkijáhu. (Nebukadnecár, Babilónia királyA elfoglalja az országot és lakóit fogságba hurcolja. Az első állam összeomlása.)

A MASODIK ALLAM KORA

- 538* Cyrus perzsa király édictuma. (A zsidók visszatérhetnek a fogságból.)
 516* A második Szentély felavatása. (Jósua és Zerubável.)
 458—443* Ezra és Nechemja. (Pólitikai és vallási megújhódás.)
 332* Makedón Sándor meghódítja Palesztinát.
 320* A Ptolomeidák fennhatósága. (Szeptuaginta keletkezése. Zsidó centrum Alexandriában.)
 198* Szeleukida megszállás. (Hellénizmus, Erkölcsei züllés.)
 167* A makkabeus felszabadító szabadságharc kezdete.
 142* Simon. Önálló makkabeus királyság.
 135—105* Hirkánosz János. (Politikai hatalom, belső pártoskodás.)
 104—78* Jannaj Sándor. (Meghódítja a tenger-

- part városait és Transzjordániát.)
 63* Róma beavatkozik a zsidó állam életébe.
 37—4* Heródes. (A makkabeus királyság ösz-
 szeomlása.)
 66—70 A nagy szabadságharc Róma igájának
 lerázására.
 70 Jerusálajim elesik. **A második állam bukása.**
 132—135 Bár Kochba szabadságharca.

A HARMADIK ALLAM KORA

1818. Az első felhívás zsidó állam létesítésére
 M. I. Noah részéről.
 1878. A harmadik állam első telepe: Petách
 Tikva megalakul.
 1882. A Bilu-alija. Rison le-Ción, Zichron Jákov,
 Rós Piná telepek megalakulnak.
 1896. Herzl Judenstaatjának megjelenése.
 1897. Az első cionista kongresszus Bázelen. A
 Hisztadrut Hacionit megalakulása.
 1901. A Keren Kájemet Lejiszráél megalapítása.
 1905. A második alija. Az Uganda-terv végső
 bukása. (VII. kongresszus.)
 1909. Tel-Aviv megalapítása.
 1917. A Balfour-deklaráció. A harmadik zsidó
 állam jogi elismerése.
 1920. A harmadik alija. A héber hivatalos nyelv.
 1921. Az Émek-Jezreél megváltása. A Keren
 Hajeszod megkezdí működését.
 1924. A nagy negyedik alija.
 1925. A héber egyetem megnyitása Jerusálajimban
 1927. Émek Zevulun megváltása.
 1929. Véres arab zavargások. Émek Chéfer meg-
 váltása.
 1932. Az ötödik alija. Az első „Makkabia“.
 1933. A Jugend-alija kezdete. A chajfai kikötő
 megnyitása.
 1936. Kikötő Tel-Avivban.
 1939. A MacDonal-d-féle Fehér Könyv.

Évfordulók

CENTENNARIUMOK

Az emberiség multja beláthatatlan rengeteg, melyben jól kitaposott úton — az egyes nemzetek történetének időrendjében — szokás közlekedni. Vannak azonban más lehetőségek is arra, hogy bebolyongjunk. Számtalan ritkán járt csapás, szeszélyesen kanyargó ösvény nyílik benne. Ilyen az a keskeny szalag is — a centennáriumok útja — melyet mi fogunk követni.

Lássuk csak, mi minden történt, milyen nagy emberek születtek és haltak meg a 42/43-ra végződő esztendőkből (csak a legfontosabb állomásokról fogunk megállni!).

Utunk — nem is lehetne másképpen — a görögöktől indul ki.

Ókor. Időszámításunk előtt 442-ben halt meg a híres ódaköltő, **Pindaros**.

342-ben született **Epikuros** görög bölcs, aki a boldogságot a fájdalom távoltartásában kereste.

A görögök után a világhódító **Róma** vette kezébe a történet irányítását. 42-ben dönt kardjába **Brutus**, a köztársasági pártot megsemmisítő **philippii** csata után.

43-ban született Minerva ünnepén (márc. 21) **Ovidius** római elégia-költő.

Középkor. Róma bukása után a népvándorlás kora következett. Ezt zárja le 842-ben a kö-

zép és újkori fejlődés csiráit magában rejtő **strassburgi szerződés**, melynek alapján Német- és Franciaország megszületett.

A középkorból egy **zsidó** milleniumot kell megemlítenünk. 942-ben ezer esztendővel ezelőtt halt meg **Szádja gaon**, kora szellemi vezére. Nagy jelentőségét a Biblia arab fordításának, az Emunot vedéot c. filozófiai munkájának és élénk responsum-tevékenységének köszönheti.

Magyarország. A középkorban keletkezett államok közül elsőnek tekintsünk végig **hazánk** történetén.

1342-ben hunyta örök álmra szemét **Károly Róbert**, első Anjou-házi királyunk. Érdeme, hogy az idejét mult patrimonialis államszervezet helyébe újat hozott és, hogy hazánknak — mint a visegrádi fejedelmi találkozó tanusítja — a külföld előtt nagy tekintélyt szerzett.

1342-ben lépett trónra **Nagy Lajos**, a XIV. századi magyar nagyhatalom megteremtője. Az ő uralma alatt érte el hazánk legnagyobb kiterjedését. Belső intézkedései közül legfontosabb 1351-ben hozott törvénye: az ösiség.

1442-ben született Erdődön egyszerű jobbágy családból a fényes karriert befutott **Bakócz Tamás**. Királyi titkár, győri püspök, majd esztergomi érsek és bíboros lett.

1542-ben halt meg **Werbőczy István**, a XVI. század egyik legjelentősebb és legsikeresebb államférfia. Mint politikus megbuktatta a főnemesi pártot és trónra emelte Zápolya Jánost. Mint jogász híres Tripartitumával nemcsak kortársaira hatott, hanem egészen 1848-ig irányította nemzete állásfoglalását.

Háromszáz évvel később, 1842. ápr. 11-én szenvedett ki Darjilingben **Kőrösi Csoma Sándor**, a világhírű magyar Ázsia-kutató. Háromszéki székely családból származott. A magyarok ősha-

záját akarta felkutatni, és noha tiz esztendei szorgalmas tanulással szerzett tudásán kívül más eszköz nem állott rendelkezésére, mégis eljutott Tibetbe. Fáradozásának gyümölcse egy 40.000 szót tartalmazó szótár. Kutatásai közben végzett vele a mocsárláz, mellyel sok nélkülözést elszenvedett, gyenge szervezete nem tudott megbirkózni.

1842-ben született három érdemes magyar író: az első a vígjátékaival számos sikert arató **Berczik Árpád**, a második **Csepreghy Ferenc**, a jónevű népszínműíró, aki különösen a Sárga csikó és a Piros bugyelláris című darabokkal tűnt fel és végül a harmadik, a sokoldalú **Csiky Gergely**. Csiky nemcsak színműveket írt, hanem regényeket is, és ezenkívül görög-római klasszikusok sikerült fordításaival is gazdagította irodalmunkat.

1843-ban született a zsidó származású híres magyar történetíró **Fraknoi Vilmos**. A Tudományos Akadémiában fontos szerepet vitt. Közzétette a vatikáni magyar oklevéltárat.

Külföld. A hazai történet nagyjai után nézzünk körül a **külföldiek** között. 1542. dec. 8-án született **Stuart Mária**, a tragikus sorsú skót királynő.

1543 májusában halt meg **Kopernikus Miklós**, a világhírű német csillagász, aki Ptolemaios rendszerét megdöntve azt tanította, hogy a Föld és a többi bolygók a Nap körül forognak. Tanait az egyház eretnekségnek bélyegezte és művét a tridentí zsinat indexre tétette.

Kopernikus eszméihez kapcsolódik **Galilei Galileo** olasz természettudós tanítása és életrajza. Eredeti szelleme szembeszállt az Aristoteles tanait vakon hirdető hivatalos tudománnyal. Mikor egy csillagászati munkájában védelmébe vette Kopernikust, a római inkuizíció perbe fogta.

Sok zaklatás után végül is kénytelen volt ünneptélyesen megtagadni meggyőzését. 1642-ben halt meg.

Ugyanebben az esztendőben hunyt el a francia abszolutizmus megalapítója, **Richelieu bíboros.**

1643-ban foglalta el ősei trónját **XIV. Lajos**, a napkirály.

1842-ben született **Massenet Gyula**, a XIX. század egyik legnépszerűbb zeneszerzője.

Végül 1842-ben született **Verescsagin** orosz festő. A múlt század 80-as, 90-es éveiben nagyon ünnepelték újszerű technikával készült képeit.

Dr. Gönci Magda
Kolozsvár.

„ZSIDÓ TANULÓOTTHON“
volt Gyémánt Fiúinternátus, Miskolc.
Iskolai évben tanulásra.
Szünetben nyaralásra!

A ZSIDÓSÁG SZEREPE A SPORTELETBEN

Az igazságot szolgáljuk, ha kimutatjuk a zsidóság szerepét a magyar életnek azon a terén, ahol a sikereket, az eredményeket nem fizetik csengő arannyal, ahol a legeredményesebb munkának sincs anyagi haszna, ahol csupán az idealizmus, a szépért, a jóért való elpusztíthatatlan lelkesedés, a nemesért lángoló tűz a rajongók hajtóereje. De szóljanak helyettem az eredmények, melyek minden lírai költőnél szebben, minden filozófusnál meggyőzőbben beszélnek.

Magyarország résztvett minden teljes értékű olimpiai játékon. (Az 1906-os athéni és az 1920-as antwerpenit nem vettem figyelembe, mert nem teljes értékűek.) Ezekben összesen 26 egyéni világbajnokságot nyert, ebből 8-at zsidó vallású versenyző szerzett meg. Százalékban kifejezve ez 30.76%. Ha ide sorozom még Elek Ilonát, aki zsidó származású, de nem zsidó vallású, akkor ez a % 34.6%-ra emelkedik.

Számításom helyességét az alanti adatok igazolják:

A következő világbajnokságokat nyerték zsidó vallású magyarok:

1. 100 m. gyorsúszásban, olimpiai bajnok: Hajós Alfréd, 1896. Athén.

2. 1200 m. gyorsúszásban, olimpiai bajnok: Hajós Alfréd, 1896. Athén.

3. Kardvívásban, olimpiai bajnok: Fuchs Jenő, 1908. London.

4. Görög-római birkózásban, olimpiai bajnok: Weisz Richárd, 1908. London.

5. Kardvívásban, olimpiai bajnok: Fuchs Jenő, 1912. Stockholm.

6. Szellemi olimpián, olimpiai bajnok: dr. Mező Ferenc, 1928. Amszterdam.

7. Szabadstilusú birkózás, olimpiai bajnok: Kárpáti Károly, 1936. Berlin.

8. Kardvívásban, olimpiai bajnok: Kabos Endre, 1936. Berlin.

Magyarország összesen 7 csapat világbajnokságot nyert, minden csapatnak több zsidó tagja volt. Ezek a következők:

1. Kardcsapat, olimpiai bajnok: Magyarország, 1908. London. Zsidó tagjai: dr. Fuchs Jenő, dr. Földes Dezső, dr. Gerde Oszkár, Werkner Lajos.

2. Kardcsapat, olimpiai bajnok: Magyarország, 1912. Stockholm. Zsidó tagjai: ugyanazok, mint 1908-ban.

3. Kardcsapat, olimpiai bajnok: Magyarország, 1928. Amsterdam. Zsidó tagjai: Petschauer Attila, Gombos Sándor, Garai János.

4. Kardcsapat, olimpiai bajnok: Magyarország, 1932. Los Angeles. Zsidó tagjai: Kabos Endre, Petschauer Attila.

5. Vízipoló, olimpiai bajnok: Magyarország, 1932. Los Angeles. Zsidó tagja: Bartha István.

6. Kardcsapat, olimpiai bajnok: Magyarország, 1936. Berlin. Zsidó tagja: Kabos Endre.

7. Vízipoló, olimpiai bajnok: Magyarország, 1936. Berlin. Zsidó tagjai: Bródy György, Sárkány Miklós.

Ezekon kívül számos helyezést értek el hitestvéreink az olimpiai játékokon.

Egyéb versenyekről is hatalmas listát közzéhetnénk, azonban e helyen csak a fontosabbakat közlöm.

Atlétikában, az országos bajnokok egész sorát lehetne felsorolni. Ezek közül kiemelkedik Gerő Ferenc, aki világrekorder és számtalan nemzetközi futóverseny győztese.

Birkózásban; az országos bajnokokon kívül sok Európa bajnok is van. Fischer Tibor Bécsben világbajnokságot nyert. Radványi Ödön Stockholmban a „kis olimpián“ Európabajnokságot nyert. Pongrác József, Magyar Armand, Kárpáti Károly Európabajnokságokat nyertek.

Ökölvívásban; Gelb Miklós és Mándi többszörös országos bajnokok és olimpikonok voltak.

Futballban; többszörös válogatottak voltak: (a számok a szereplések számát jelentik) Bródy Sándor 17, Bíró Gyula 35, Eisenhoffer József 8, Blum Zoltán 40, Braun József 27, Feldmann Gyula 11, Fischer Lajos 10, Guttmann Béla 5, Kürschner Dávid 5, **Kertész II. Vilmos 50, Kertész III. Adolf 11, Knapp Miksa 8, Mandl Gyula 16, Molnár György 25, Nádler Henrik 6, Révész Béla 8, Rázsó Izidor 5, Sebestyén Béla 24, Szendrő Oszkár 13, Tauszig Imre 5, Vágó Antal 17, Weisz Ferenc 17, Weisz Árpád 5.**

A **kerékpárosok** közül Velvárt Nándor a legismertebb, aki mintegy másfél évtizeden át volt sikeres résztvevője a versenyeknek és 1919-ben a bécsi világbajnokságon második lett.

Uzás; Toldi Ödön 200 yardon világbajnok. Elek Imre 400 m-es mellúszásban világrekorder, Baranyai Andor mell- és hátúszásban világrekorder, Barta István 40, Fazekas Tibor 32 alkalommal volt tagja a válogatott vízipóló csapatnak.

Vívás: Garai János 1925-ben Ostendeben Európabajnokságot nyert.

Torna: Müller Dávid 1888—92 között egymás után három évben lett bajnok s ezért „Victor” címet kapott. Stróbl Alajos róla mintázta a Toldi szobrot. Szalai József 11-szer volt országos bajnok.

Azonban nemcsak a versenyzők, hanem a vezetők is alaposan kivették részüket a munkából. **Brüll Alfréd**, Az MTK elnöke, a magyar sport minden terén végzett maradandó munkásságával közmegebecsülést szerzett. **Fischer Mór**, (Törekvés Sport Egylet elnöke 25 éven át). A nemzetközi futball-szövetség (FIFA) elnöke 1927-ben. A francia köztársaság 1928-ban becsületrenddel tüntette ki. **Aschner Lipót**, az UTE elnöke, mecénása, több szövetség elnöke és vezetőségi tagja. **Hajós Alfréd**, a futballszövetség alelnöke, a stadion terveivel a párisi olimpián 2. díjat nyert. **Hajdu Marcel**, a vívó szövetség ügyvezető alelnöke. **Donáth Gy.**, az európai vívó liga főtitkára. **Dückstein Zoltán**, a tornász csapatnak sok nyelven beszélő vezetője, akinek páratlan ügyessége tette lehetővé a tornászok Los-Angeles-i nagy sikerét. **Néhai Komjádi Béla**, a világbajnok víziló csapat megszervezője és az úszó sport lelkes harcosa volt.

A fent elsorolt adatok, eredmények szinte pontosan lemérhetők, de igen sok zsidó van, aki a magyar sport terén ezeknél is nagyobb, szinte felbecsülhetetlen értékű hatást gyakorolt azzal, hogy egyik-másik ponton kezdeményező, sőt több esetben egyedül álló úttörő volt.

Kárpáti Károly
Debrecen.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zsidó fiatalok ezrei kezdtek új életet Erec Jiszráél ősi földjén, amelyet a

KEREN KAJEMET LÖJISZRÁÉL,

a zsidó nemzeti földvásárló alap szerez vissza a zsidó népnek.

**A ZSIDÓ DIAKNAPTÁR SZERKESZTŐSÉGE
PALYÁZATOT HIRDET A MAGYARORSZAGI
ZSIDÓ IFJÚSÁG RÉSZÉRE A KÖVETKEZŐ
TÁRGYKÖRÖKBŐL**

Zsidótárgyú feladatok:

a) Milyen szociális feladatok várnak napjainkban a zsidó diákságra?

b) Önálló zsidó-tárgyú novella vagy költemény.

Héber nyelv:

a) איש-מופת (מפורסם או בלתי מפורסם) שנוכל להציג אותו בתור אידאל לפני הנער היהודי.

b) שאול טשרניחובסקי: אני מאמין.
műfordítása (közölve a héber részben.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fizika:

Tanulmány: a) Albert Einstein. b) Perpetuum mobile.

Feladatok: 1. Ha valamilyen oknál fogva megváltoznék a Föld tengelyekörüli forgásának szögsebessége, mely jelenségekre volna ez kihatással?

2. A vízszintes sík Ao , illetve A pontjából egy azon időpontban az mo , illetve az m súlyos pontszerű testet vo , illetve v sebességgel dobjuk el; az mo -t függőlegesen, az m -t az AAo -on át fektetett függőleges síkban a vízszinteshez α szög alatt. Mi a szükséges és elégséges feltétele annak, hogy találkozhassanak, mielőtt az mo visszatér Ao -ba? Ha vo adva van, mekkora a v minimuma, hogy a találkozás lehetséges legyen és mekkora ebben az esetben az α ?

IV—V—VI. osztály: 1. Mutassuk meg, ha
 $abc = 1$,

akkor

$$\frac{a}{ab + a + 1} + \frac{b}{bc + b + 1} + \frac{c}{ca + c + 1} =$$

$$= \frac{ab}{ab + a + 1} + \frac{bc}{bc + b + 1} + \frac{ca}{ca + c + 1} = 1$$

2. Szerkesszünk háromszöget, ha ismerjük két oldalát és tudjuk, hogy az ezekhez tartozó súlyvonalak merőlegesek egymásra.

VII—VIII. osztály:

1. Határozzuk meg a parabola gyújtópontján áthaladó hurok felsőpontjainak mértani helyét.

2. Geometriai bizonyítási módszerek.

Rajz:

1. Zsidó Diáknaptár borítólapjának terve a következő évfolyam számára. (Egy színnyomásra.)

2. A Biblia egyik jelenetének illusztrálása.

Fényképezés:

1. Jellegzetes magyar kép.

2. Kép a zsidó életből.

Minden pályatétel beküldési határideje: **1943. április 1.** A pályázatokat jelíges zárt borítékkal ellátva a következő címre kell küldeni: Kolozsvári Izraelita Koedukációs Gimnázium „Naptár-pályázat“, Kolozsvár, Szamos-u. 14.

A nyerteseket pénz- és könyvjutalomban részesítjük, a legjobb megoldásokat ezenkívül a jövő évi Zsidó Diáknaptárban közöljük.

היהודים שלנו את התגרנות, הסרסרות, וביחוד עסקים שאחרים יעבדו והם ינהלו את העסק? ואפילו אם החיים יכריחו חלק ידוע מהם לעבד, הלא בכל אופן יבחרו המוכרחים לעבוד את העבודות שבערים, שיש שם יותר מקום לעשות עושר ולעבוד עבודה שלה. והאדמה תהיה נעבדת ברובה על ידי זרים. האם זהו מצב טבעי של עם חי? ומי חושב על זה? מי מרגיש את זה? אין לנו אנשי עבודה — ואין אנו מרגישים כלל בחסרונם. אין אנחנו מרגישים בזה אפילו בשעה שאנחנו מדברים על תחיה לאומית. אין לנו לשון חיה, אין לנו ארץ, אין לנו תרבות חיה, את זה לפחות אנו מרגישים, את זה אנו מכירים. אבל אם אין לנו עבודה — מה בכך? יעבדו אחרים, ואנחנו-אנחנו נברא תרבות. אנחנו ניצור יצירות לאומיות, אנחנו נמליך בעולם את הצדק.

ומה אנחנו מבקשים בארץ ישראל? אנחנו באים לברוא את האמונות והדעות שבחיים, את השויה שבחיים. את הדת שבחיים. אפשר להוסיף, את הקשר שבחיים. את הקשר החי בין ההוה ובן העבר. אנחנו כאים לברוא חיים, חיים שלנו, חיים לפי רוחנו ועל פי דרכנו. לברוא — אין זה משמע לברוא הכל כמלה אחת, בקול, בקול יעקב. על כן צריך לאמר פשוט: אנחנו מבקשים בארץ ישראל לעשות בידינו ממש את כל הדברים, שהם עושים את החיים, לעשות בידינו ממש את כל העבודות, המלאכות והמעשים מן היותר מחוכמים, היותר נקיים והיותר קלים עד היותר גסים, היותר נפאסים והיותר קשים, ולהרגיש כל מה שמרגיש העובד את כל העבודות האלה, לחשוב כל מה שהוא חושב! לחיות כל מה שהוא חי על פי דרכנו, אז תהיה לנו תרבות, כי אז יהיו לנו חיים.

יצחק אלמה מונקץ-

אהרן דוד גורדון:

העבודה.

עם, אשר נקרע כלו מעל הטבע, אשר במשך אלפים שנה היה בין החומות, עם, אשר הורגל לכל מיני חיים, רק לא לחיי טבע, רק לא לחיי עבודה מדעת עצמו ובשביל עצמו, עם כזה לא יוכל מבלי התאמצות כל כח רצונו לשוב להיות עם חי, טבעי, עובדי העקר חסר לנו: חסרה לנו העבודה. לא עבודה מהכרחי, כי אם עבודה, שאדם קשור אליה קשר אורגני ושהעם קשור על ידה אל אדמתו ותרבותו, הצומחת מאדמתו ומעבודתו. אמנם גם בני עמים אחרים לא כלם עובדים, גם בקרבם יש רבים המואסים בעבודה ומבקשים להם דרכים לחיות על עבודת אחרים. אבל עם חי יש לו תמיד רב גדול, שהעבודה היא להם טבע שני. לא כן אנחנו. אנחנו כלנו מואסים בעבודה, ואפילו העובדים אינם עובדים, אלא מתוך הכרח ומתוך תקוה, שיחלצו ממנו בזמן מן הזמנים ולחיות "חיים טובים". אל נא נרמה את עצמנו, נראה בעינים פקוחות, עד כמה העבודה נעשתה זרה לרוחנו לא רק במובן פרטי, אלא במובן לאמי.

ועתה נניח, כי יש לנו באיזה מקום קבוץ של יהודים, האם ישתנה הדבר הזה מעצמו? האם יבוא מעצמו שנוי בטבע נפשנו? האם לא יבחרו תמיד

מדור עברי

אהרן דוד גורדון

(1856--1922)

א. ד. גורדון נעשה בעיני הציונים סמל החלוץ העברי על יד יוסף טרומפלדור. אולם האחרון הוא טפוס החלוץ הלוחם, אשר נתן את נפשו בעד כל העם, וגורדון טפוס וסמל לחלוץ העובד. עד שנתו החמשים היה פקיד רוסי בפורדוליה. אז עלה בדעתו, שעם ישראל יאבד, אם לא יהיו בו פועלים, כמו ביתר העמים.

החליט לעזוב את כפרו ועלה לארץ ישראל והתישב בקבוץ הראשון שבארץ ישראל, בדגניה. שם היה מנהיג הפועלים הרוחני, ואהבו וכבדו אותו כל מכריו.

כתב הרבה ספרים על ערך העבודה. כחלוץ פשוט גמר את חייו. המאמר הבא להלן מכיל חלקים קצרים ממחשבותיו (בשנויים קטנים של הסגנון).

לוח לנוער העברי

לשנת תשי"ג לפ"ה

לחיזוק אמונת הנוער העברי

BCU Cluj / Central University Library Cluj

בהוצאת :
קהלת ישראל
קולוזור